

Приморске новине

Излази мјесечно ■ Година ХХIII ■ број 385

Будва, новембар – децембар 1994.

Цијена 1 динар

ДОБИТНИЦИ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ 1994.

ДИРЕКЦИЈА ЈАВНИХ РАДОВА „ГРАД ТЕАТАР”

„ЦРВЕНА КОМУНА” БРАНИСЛАВ МИТРОВИЋ

Жир за додјељивање Новембарске награде на сједници одржаној 15. новембра 1994. године, одлучио је да добитници награде ослобођења општине Будва за 1994. годину буду: Дирекција јавних радова Црне Горе Подгорица, Јавна установа „Град-театар“ Будва, Јавна установа Спомен дом „Црвена комуна“ Петровац, И Бранислав Митровић, архитекта из Београда.

● Дирекција јавних радова Црне Горе посебно се ангажовала на изградњи система водоснабдевања за Будву „Сјенокос“ чиме је ријешен проблем снабдевања водом Будве за дужи период, што је од посебног животног и привредног значаја за општину.

Дирекција изводи и радове на завршетку објекта спортске хале у Будви чиме даје посебан прилог за развој спорта и физичке културе на нашем подручју, што је посебно значајно и за развој привреде и проширивање туристичке понуде.

Дирекција јавних радова Црне Горе је, како стоји у образложењу предлога, поред ових највећих и другим својим активностима стекла услове да буде добитник Новембарске награде ослобођења општине Будва.

● Јавна установа „Град-театар“ Будва је организатор фестивала Град-театар захваљујући коме је већ осам година Будва истинска културна метропола. За скоро два мјесеца рада, од 1. јула до 20. августа, изведе се до 150 програма – драмских, музичких, ликовних и пјесничких вечери.

Свих осам година трајања фестивала квалитет представа је стално ишао узлазном линијом, а кључне тачке програма спадају у врх културних и умјетничких дешавања код нас, док присуство тлаког броја умјетника изједначава Будву са оним свјемским срединама које са посебном одговорношћу исписују културну историју свога града.

Највећу вриједност фестивала чини драмски дио који представља режим најбољих продукција на југословенском простору. С позоришним представама, ликовним изложбама, музичким концертима и Тргом пјесника, Град-татар је постао највећа и најзначајнија културна манифестација на југословенском простору.

● Од почетка рада Јавне установе Спомен дом „Црвена комуна“ Петровац је добио културну установу која је организатор и у оквиру које се одвија сав културни и јавни живот Петровца.

Захваљујући овој установи у Петровцу се одржавају позоришне представе, концерти, ликовне изложбе, трибине... а запажене су биле и активности на прикупљању добровољних прилога у оквиру Црвеног крста, око смјештаја избеглица и осталих послова у Мјесној самоуправи Петровац.

● Бранислав Митровић је рођен 1948. године, живио је у Светом Стефану где је завршио основну школу, а затим школовање наставио у Подгорици и Београду.

Више од двije деценије је познати и признати архитекта у нашој земљи и за свој рад је добио више признања. Између осталих Октобарску награду Београда, Борбину савезну награду за архитектуру 1990. године, „Борбину“ награду за Србију 1985. и 1990. године, двije награде Салона архитектуре у Београду.

На подручју Будве и Црне Горе добио је прву награду за пројекат „Јаз“, трећу награду са „Словенску плажу“, прву награду за „Центар Петрова“, прву награду за Урбанистички пројекат ексклузивне зоне Светог Стефана, прву награду за Јећетњу позорницу у Светом Стефану, трећу награду за „Каменово“, откупну награду за хотел „Галеб“ у Улцињу, трећу награду за Дом Револуције у Никшићу 1976. године, и равноправно другу награду (прва није додијелена) за Дом културе у Шавнику.

Бранислав Митровић је доцент на Архитектонском факултету у Београду и предсједник Удружења архитеката Србије.

НОВИ ГРБ БУДВЕ

СТАТУТОМ Општине Будва прописано је да Општина има свој грб који је у хералдичне форме на којем је плани Општине Будва, на згради Скупштине општине, са три вишеокраке златне звијезде, од којих је један у горњем, а друге двије у доњем реду.

Употреба и заштита грба уређена је посебном одлуком Скупштине општине Будва. Грб је усвојен у три нивоа – велики, мали и средњи.

Велики грб Општине Будва (који објављујемо) је у употреби као ознака и симбол Општине Будва, на згради Скупштине општине, у службеним просторијама предсједника, подпредсједника и секретара, за њихову службену употребу,

као и у посебно свечаним приликама када се истиче значај и традиција Општине и града Будве.

ПРЕДСЈЕДНИК СО ЖАРКО МИКОВИЋ ПОВОДОМ 50 ГОДИНА ОД ОСЛОБОЂЕЊА

ТУРИЗАМ БЕЗ АЛТЕРНАТИВЕ

Предсједник Скупштине општине Будва, Жарко Миковић, пријео је уочи празника уреднике „Приморских новина“ с којима се задржао у дужем разговору из којег доносимо већи дио.

● Навршило се пуних пет деценија од када је подручје Општине Будва ослобођено од окупатора. За пола вијека додогодило се много тога, што је знатно измјенило слику овога краја и спретало га у ред развијених у бившој, а и садашњој Југославији. Како ви, господине, предсједниче, укратко оцењујете тај период?

– То је заиста дуг период у којему су се додогиле крупне промјене у сваколиком погледу, не само у овом крају, него и у цијелој земљи. Ипак, рекао бих, да је подручје јужног Приморја, а оноч можда највише Будванска ривијера доживјела снажан преобраџај. Од некада сиромашног, пеачалбарског краја, наша обала је постала центар југословенског туризма. На простору од Јаза до Буљарице у свим видовима смјештаја је 55.000 туристичких лежаја: 9000 у хотелима, 11.000 у одмаралиштима, 10.000 у аутокамповима и 25.000 у домаћој радиности. Никли су цијели нови градови и насеља, као и бројне викендице, изграђене саобраћајнице, постављена модерна инфраструктура, тако да је укупни комунални највишем нивоу, бар што се тиче југо-стандарда.

Туризам је главна привредна грана, око њега се све врти па и на неки начин му је све подређено. Истина, има и нешто индустрије или оне „чистих димњака“ – пекарски погони у Будви који снабдјевају основним животним намирницама добар дио Црногорског приморја, као и погони „Техногаса“ у Буљарици. Сви други приходи, а они нису занемарљиви, остварују се од мултиплекативних ефеката туризма. Ту у првом реду мислим на трговину, ПТТ саобраћај, као и друге пратеће дјелатности.

Много је урађено и када су упитању такозване друштвено дјелатности: двије основне школе у Петровцу и Будви похађају 1900 ученика, Средњо-

други спорчки живот. Доста је тениских терена који се, још истинा, недовољно користе, бар у вансезони. Но, потребно је још доста да би спорт био што масовнији и квалитетнији. При kraju су радови на изградњи универзалне спорске дворане у Будви, у току је изградња затвореног зимског базена, потребно је више урадити за фудбалски спорт.

● Углавном смо, господине предсједниче, говорили о оном што је досада учињено, како приликом овог тренутка. Стога, укратко, оцијените актуелни политичко-привредни тренутак.

– За нека поређења, сада је веома незгодан тренутак, јер је оно што се додогило на просторима бивше Југославије, итекако зауставило развојни замајац и у нашој општини. О томе како је зашто па и колико пао лични стандард наших грађана, и Југословена уопште, не треба ни појашњавати. То, углавном сви добро знају. Но, ту неме готово никаквих специфичности – напросто дијелимо судбину цијelog југословенског друштва. Надамо се истовремено у боље дане који су на виду.

Оно што се најкраће може рећи за актуелни тренутак јесте да је увођењем вишестраначног система начињен озбиљан корак у демократизацији укупних односа. То се итекако очитава и у нашој средини било да су у питанју посланици у парламенту или пак одборници Скупштине општине. Дизајон је, углавном коректан, страначки интереси, мада се они никад не могу искључити, нису коначица да се не може постићи договор око општих, нарочито виталних интереса за шире подручје.

Када су у питанју економски односи, привреда дакле, и ту биљежимо, да се послужимо већ уобичајеном фразом, позитивне трендове. Започели је процес трансформације, нарочито у већим колективима, мада на питанју власничких преобразовања, нарочито, теме треба радити. Може се само говорити о почетним корацима и резултатима. Наше је чврсто опредељење да тај процес мора да буде под контролом, никако се не смије додогодити да ни најмана дио државне и друштвене имовине оде у приватне руке, да тако кажем, даје. Односно ништа друштвено не може илегално постане приватно.

(НАСТАВАК СА 1. СТРАНЕ)

У цијеви земљи, па и у нашој срдини је доста приватних предузећа, уопште приватна инцијатива је веома изражена. То је добро, али сматрам да много више треба учинити на форсиранију производњу, на чemu итекако инсистира и Програм економског опоравка земље професора Аврамовића и експертског тима. Засад, има највише трговине и посредовања – то није само карактеристика наше средине – на чemu се, ипак, не може базирати укупна приватна дјелатност. Но, још увијек није створен амбијент за ефикасније промјене на том плану, мада промјене у monetарној сferi којe су услиједиле и којe су заиста дала квалитет, као и друге пратеће, нуде могућности за право ангажовање свих, па и приватних предузећа.

• Потпуним укидањем блокаде, бар тако се најављује како из земље тако и из свијета, на Будванску ривијеру ће похрлiti страни улазачи капитала. Домаћи се тајкоје већ увељко интересују. И ту општина мора бити спремна за одабир али и заједничке профитабилне пројекте.

– Свакако на то озбиљно рачунамо и спремамо се. По мојој процјени, највећа интересовања ће бити за туристичке објекте и атрактивне локације, за улагања у туризам уопште. Ми радимо на томе да урбанистичким плановима, генералним и детаљним, што успјешније паримо. Предвиђели смо екскурзионе туристичке зоне, каквих још има прилично, али и оне мање привлачне, заље обале посебно, за активирање. Урбанизација, квалитетна, је у току па ће нам свако бити добродошао који ће да инвестира на овом подручју, потпуно се уклапа-

јући у наше планове, а спремни смо итекако и за заједничке пројекте у којима ћемо тражити, да се спортским изразим, само фер игру.

Васо М. Станишић
Саво Грегорић

Жарко Мирковић

• Планови за будућност, који сигурно постоје, вјероватно су везани за отварање наше земље, за бољу климу која ће укупно бити створена склapanjem блокаде. Ипак, глобални правци развоја нису спорни?

– Истина је да заиста много тога зависи од поновног изласка СРЈ на велику међународну позорницу. Тај почетни корак је направљен и сви се искрено надамо да ће се он убрзати и да неће протечи много времена док сасвим „побјегнемо“ из изолације. Но, мој је став, такође и мојих сарадника, да морамо ради и припремати се веома озбиљно, као да ће то бити сушта већ.

Дилеме око тога када и како даље, углавном нема. Туризам и његов даљи развој остају наша главна преокупација. Свих ових година у потпуности блокади, били смо приморани да стварамо један туризам другог типа орјентишући се углавном на домаћег госта који нам је јединично остао вјеран. Он ће, дакако и даље бити у центру наше пажње, али ја вјерујем да ћемо већ у сезони 1995. имати и – страних гостију. Вјероватно не у јерији као прије распада бивше Југославије, али свакако више него рецимо ове сезоне. За то, као и наредне године, морамо се озбиљно спремати. Такође и у свим

ПРОГРАМ

ПРОСЛАВЕ 50-ГОДИШЊИЦЕ

ОСЛОБОЂЕЊА ОПШТИНЕ БУДВА

20. новембар

Турнир у боћању у игри тројки, парова и појединачца, учествују екипе из Херцег-Новог, Котора, тивта и Будве

21. новембар

18.00 часова
Свечано отварање ретроспективе Анастаса Боца-рића, Модерна галерија Будва

22. новембар

8.00 часова
Најава прославе 50-годишњице ослобођења општине Будва Градска музика

23. новембар

9.00 часова
Најава прославе у Петровцу, Градска музика

24. новембар

19.00 часова
Отварање изложбе слика Спомен дом „Црвена комуна“

ја СУБНОР-а општине Будва

11.00 часова
Свечана сједница Скупштине општине Будва

Сала „Зета-филма“ Будва

18.00 часова
Свечана академија у Петровцу

Спомен дом „Црвена комуна“

25. новембар

20.00 часова
Позоришна представа Светислава Басара „Оксиморон“

режија Дејан Мијач, Тетар „Култ“ Београд

Сала „Зета-филма“ Будва

9.30 часова

Полагање цвијећа на гробове палих бораца у Будви и Петровцу, Делегација

ПОКУШАЋЕМО...

Послије скоро трогодишњег прекида поново су пред читаоцима „Приморске новине“. Нове или стари, или и нове и старе, рачунајте како хоћете, а жеља оснивача и издавача листа, и људи који су око листа не посредно ангажовани је да „Приморске новине“ буду стари по ономе што је у њима било добро и најбоље, због чега су се тражиле, читале и чувале, а нове по свему што је у њима недостајало или чега је било мало, за шта се требало да нађи простора у листу.

Покушаћемо, једноставно речено, да омогућимо грађанима будванске општине и свим читаоцима да у „Приморским новинама“ нађу ријеч, бројку и фотографију више, о овој средини, јуче, данас сјутра, него што то могу у другим гласилима. То „више“ је и разлог по крећања и сврха излажења „Приморских новина“, мада смо свјесни тежине tog циља, тешкоћа и неизвјесност, озбиљности и одговорности, па зашто не рећи и непријатности и опасности који до њега воде. Јер, јавно изношење података о догађајима, појавама, људима, није увијек и свима добродошло, па су ове и све друге новине и друга јавна гласила одувијек била (и биће) резултат сукоба око питања о чему, како, када, колико и да ли уопште писати. Сукоба новинара и уредника, уредника и оснивача и власника, а дебљи крај је увијек припадао читаоцима у форми „несумњиве истине“. Поучени том вјечитом борбом (и резултатом) ми ћемо покушати да не будемо „гарант истине“ него „гарант јавности“ јер чињенице су несумњиве, а судови о њима увијек проблематични и подложни ревизији.

Можда вам све ово дјелује пессимистички, обесхрабрујуће, непримјерено за уводник листа који тек почиње нови живот, али не можемо вам, нити смијемо, обећати чуда невиђена. Ништа више – покушаћемо. Не очекујте ни да ће вам у листу све бити по вашој вољи и жељи, и да ћемо увијек бити „на вашој страни“ – вас је много, а страна још више.

Покушаћемо бити непријестрасни, иако нас дојави југословенског новинарства Предрага Милојевића упозорава „да бити непријестрасан значи често имати против себе и једну и другу страну“.

Покушаћемо догађаје и људе посматрати са стране, не држећи страну било коме или било чему, знајући (опет циритамо Предрага Милојевића) да се „такав став обично не допада ником, али то може бити драже него допадати се сваком“.

Покушаћемо заиста бити објективни и непријестрасни, свјесни да је у томе тешко успјети, јер, треба ли подсећати, да сви знамо да су

„сви други субјективни и пристрасни“. А то није почиње нити ће завршити с „Приморским новинама“, јер је поодавно записано „сав се свијет жали на журнализам, а свако би хтио да га за себе искористи“.

Покушаћемо, ми који тренутно стицамо околности водимо бригу око садржаја листа, али то омогућити и другима. Зато је овај уводник и позив на сарадњу. Пишите (и потписите), ваше прилоге ћемо пажљиво прочитати и најзанимљивије објавити. Било у рубрици „писма читалаца“, или „лични став“, или „ја мислим другачије“ или....

Покушаћемо све наведено иако за тако нешто (тренутно) немамо ни минималне, а камо ли оптималне услове. Ни материјално-техничке, ни финансијске, ни организационо-кадровске, ни... Но, „Приморске новине“ нијесу никад ни имале услове адекватне значају локалног гласила, па су ипак по свом садржају увијек биле у групи најбољих републичких локалних листова. Надамо се, ипак, да ће оснивач и издавач листа исправити грешке преходника и да ће извршавањем свог дијела обавеза омогућити уредницима, новинарима и сарадницима листа да несметано обављају свој посао, да „Приморске новине“ заиста буду добре новине. А „Приморске новине“ не тражи ништа више (али ни мање) од осталих локалних новина у Републици чији су оснивачи општине. Тек када се испуни сви минимални услови, лист може (и мора) испуњавати захтјеве оснивача, издавача и читалаца. Дотад ће услови бити лимитирајући фактор и (не)оправдане за мање или веће недостатке листа. То чекање ни у ком случају не смје дуго потрајати, јер читаоцима много не значе они класични изговори типа „у каквим условима раде, новине су добре“, или „какви су услови добро је што и излазе“.

Читаоце занима добра новина – једино. То су они давно изразили. Свима другима, морамо (само)критички признati то иде мало спорије. Да ли ће ту нешто промијенити овај трогодишњи прекид у излажењу листа, остаје да се види.

Вршиоцу дужности главног и одговорног уредника, новинарима и сарадницима листа, остаје да покушају направити новину која ће се читати и чувати, која ће трајати више него један дан, која ће бити огледало и хроника, писани траг о садашњости и прошлости – због будућности.

Покушаћемо и, надамо се, успјети, ујерени да то није само наша жеља.

■ Васо М. Станишић

ПРЕПЛАТИТЕ се на „Приморске новине“ – тако ћете најједноставније и најсигуранје доћи до сваког броја листа и истовремено допринијети његовом редовном излажењу. Претплата за 1995. годину износи 10 динара за један примијерак, а уплаћује се на жиро-рачуун ЈП „Информативни центар“ Будва број 50710-603-5-2853 код СПП Будва.

Наруџбеница

за претплату на „Приморске новине“ за 1995. годину

(презиме и име – назив фирме)

(улица и број)

(број поште и место)

Напомена: Наруџбеницу и потврду о уплати годишње претплате пошаљите на адресу: „Приморске новине“ поштански фах 14 85310 Будва, или на телефонс број 086/52-024.

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

О ВОДИ И УРБАНИЗАЦИЈИ

Сједница Скупштине општине Будва, одржана 25. октобра, протекла је у знаку расправе о снабдијевању водом и, по обичају, о урбанистичким питањима.

Разматрајући Информацију о снабдијевању водом општине Будва у туристичкој сезони 1994. године, одборници су се сагласили у оцени да је снабдијевање протекле сезоне било знатно боље него ранијих година захваљујући уложеном труду и средствима „Водовода“. Скупштина општине, Владе Црне Горе и других субјекта у општини и Републици. Ипак, проблем није решен у потпуности, и практично представља само „премошћавање“ до завршетка регионалног водовода, па ће се већ на наредној сједници Скупштине општине разматрати и усвојити предлог мјера за побољшање снабдијевања водом у 1995. години. Већина учесника у расправи је коментарисала учешће субјекта из наше општине у обезбеђивању средстава за водовод „Сјенокос“ и указала на неодговоран однос (посебно) ХТП „Будванска ривијера“ која је највећи

дужник „Водовода“, јер по основу неизвршавања обавеза из споразума и не-плаћања утрошене воде дугује преко 400.000 динара. То, међутим, није смело представницима „Будванске ривијере“ да јавно истичу како су они ријешили проблем снабдијевања воде у Будви.

Скупштина је измијенила Одлуку о приступању изради измјена и допуна ДУП-а Господствана, донијела одлуку о приступању изради измјена и допуна ДУП-а Бабин До и усвојила Најбрзу ДУП-а Свети Стефан - Шумет који је дат на јавну расправу.

Одборници су знатну пажњу посветили предлогу Одлуке о утврђивању почетних износа накнаде за уређивање градског грађевинског земљишта за изградњу колективно-стамбених, индивидуално-стамбених и пословних објеката, односно о предлогу за повећање комуналног простора. У расправи је наглашено да су цијене комуналног простора у Будви и сада високе, да треба испитати што је са ненаплатеним комуналним, да не треба уводити двоструке комуналније, итд. На крају је одлучено

да та накнада за уређивање градског грађевинског земљишта за колективно-стамбене, пословне и друге објекте буде 200 динара по квадратном метру бруто развијене површине, а за индивидуалну стамбену изградњу за објекте површине до 200 квадратних метара по квадратном метру бруто развијене површине.

Расправу је изазвао и најбрз одлуке о утврђивању обавеза кориснику девастираног простора под којим се подразумијева градско грађевинско земљиште на којему су изграђени грађевински објекти без одобрења за грађење, или супротно одобрењу техничкој документацији, чиме је нарушила планска, амбијентална, функционална и комунално-инфраструктурна вриједност простора. Како стоји у образложењу, оваква одлука је предложена у циљу рјешавања евидентне појаве изградње објекта без одобрења или супротно техничкој документацији, од којих је већина велике вриједности и већ у функцији и то без измирења обавеза по основу изградње. Предложе-

ном одлуком, која је иначе новина у прописима, предвиђена је могућност да се лицима која су саградила објекте без или супротно техничкој документацији да могућност да уколико надлежна овлашћења организација изради претходну урбанистичку процјену о могућности планској уклапању објекта, уцрта објекат у односни план под условом да измире прописану накнаду за уређивање градског грађевинског земљишта. Одборници су одјенили да је ово веома сложено питање, да оно може значити и форсирање бе-справне градње јер ће све бити легализовано ако се плати накнадно, али су прихватили најбрз одлуке и дали је на јавну расправу.

Скупштина општине је без веће расправе измијенила Одлуку о комуналном реду усклађујући је са Законом о прекријајима. Одлуку о друштвеној контроли цијена и Одлуку о установљењу Новембарске награде, усвојен је и дат на јавну расправу Најбрзу Одлуку о јавном реду и миру.

■ В. М. Станишић

ЗИМА У - КАНАЛУ

Пише: Саво Грегорић

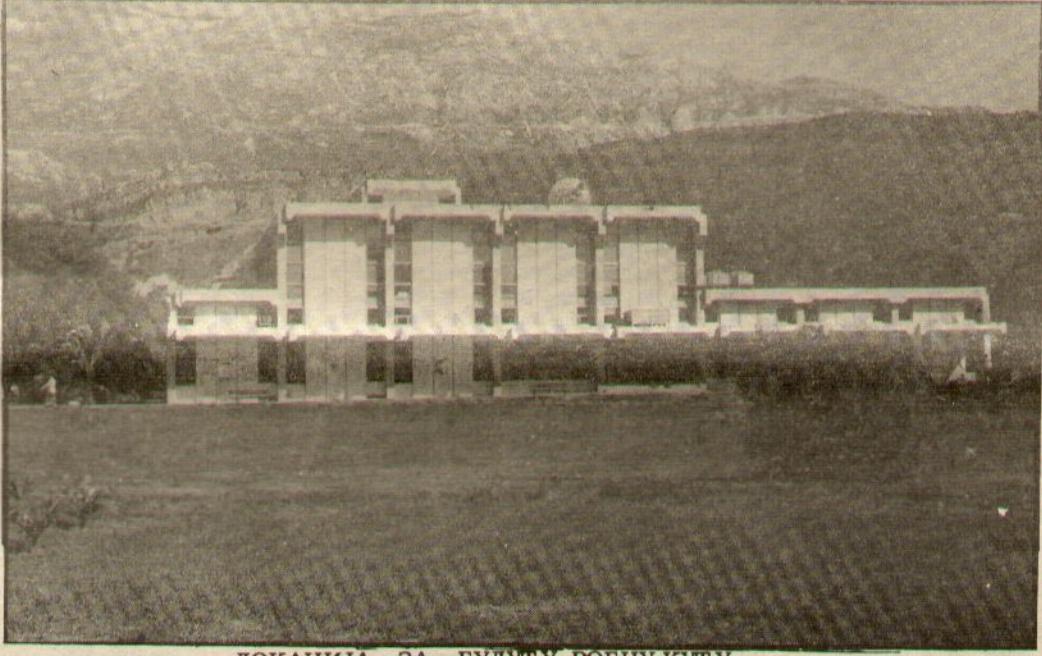
Туристичка сезона је поодавно завршена, али се њена биланси, бар што се тиче нашег највећег угоститељско-туристичког колективи, још не знају. Гостујући у разним радио и тв емисијама појединци из „Будванске ривијере“ се истину похвале „физичким обимом“ који је за више од 70 процената надмашио прошлогодишњи. Било је, кажу, гостију као никада од како је рат захватио просторе бивше Југославије, у што се, дакако, могао ујерити сваки мештанин Петровца, Светог Стефана, Бечића и Будве, као и они који су нас посећивали у јулу и августу. Помену, истину, ти туристички посленици, како их најчешће називају, да ипак паре неће бити адекватно броју посетилаца и остварених ноћења.

Финансиски биланси нису сведени. Када ће то бити - ранијих година се у ово вријеме нешто више знало о томе - нико да каже. Иако су без већег посла, у „Будванској ривијери“ не говоре на отвореним склоповима о томе, одавно већ нема конференција за штампу, новинари, бар један добар дијо, и нијесу пожељни под кровом ове дионичарске куће. Можда за то и има разлога - све чешће се прича, па поне-што и напише о доста великом дуговима предузећа које није платило рачун за воду, које има и других већих дугова. Незадовољни радници - таквих је изгледа највише - најчешће по куларима негодују што примају веома ниске плате (од 120 до 150 динара) од којих не могу да издржавају своје породице. Немају какву гађе друго, јер од како је трансформисано њихово предузеће (учињено је то уз велику помлу, обећавање брда и долина, непримјерну хвалу и истицање појединача) само је једном одржана Скупштина дијоничара. А то је у овој врсти предузећа једино место где се могу у истој просторији наћи радници и њихови претпостављени, бар они вишег звања и положаја. За што „пастири“ не окупљају „стадо“, како често ословљавају они који воде велико предузеће највећи број запослених, то са-мо они знају. Можда се плаше бројних питања која би им евидентно била постављена, а која се више не чују само у „ужим друштвима“. На недавно одржаној сједници СО било је доста одборничких питања око тога где су паре од издавања чак седам хотела приватицима, као и оне које су оставили туристи који су били испунили капацитете „ривијере бисерних плажа“. У недостатку одговора и званичних мјеродавних, увелiko се прича како су стогови „Аврамових“ динара, али и девиза погоде „штраубама“ из градског базена у којему су ватерполисти „Будванске ривијере“ послиje напорних борби у „плеј-офу“ освојили титулу шампиона Југославије. Дебелу заслуту у том великом спорском подвигу имали су југо-страни који су само једно љето били наши суграђани. Поштено су играли, али, кажу и поштено наплатили свој труд. Гради се сада и затворени базен (неоспорно је да овом граду треба такав објекат, али је и чињеница да га је могао имати и знатно раније када су они исти који сада воде будванско предузеће ведрили и наоблачили на савезнотуристичком небу), антажују се нови ватерполисти који треба да бране титулу коју су освојили они који су морали рано с јесени опет у свијет. А расхода има у руковођећем тим предузећа који је обновио возни парк, а чији челин лјуди су често на путу, који дочекују и испраћају бројне „важне“ другове и господу, пријатеље предузећа и пословне партнери.

Док руководство ипак некако живи с мало бОљим пла-тама у удобним становима од којих су неки скоро купљени и скупо плаћени, ватерполисти, ипак, долазе, једино одлaze - радицији. Врсни кувари и конобари, којима се некад дично Свети Стефан, напустили су „дионичарско друштво“ и пошли код - приватнику, по земљи свијету за свој труд и знање плаћени су добро. Они који нијесу пошли, ове зиме се прихватају разних „допунских“ послова како би прехранили породице: неки копају канале, дио њих је морао у трговце, има и оних који су код богатих приватника дуж Црногорског приморја узели салвету за мјесец, два. Да није ружно све би се то могло назвати тужним.

На једној страни у лицу зноја свог врхунски кадрови у које је друштво негдање итекако улагао, зарађују лопатама хлеб за своју дјечу а на другој хотели у којима су запослени, па и они „зимски“ зврје празни. Отвори се тек по неки ресторани, само на краје вријеме да би обједовали или вечерали руководиоци, опет с неким другим руководиоцима којима је обала „на срцу“.

И док палме њишу гране испред замандаљених хотел-а, негде у завјетрени руже се гласни одборници, необуздані радници, непоједни новинари... И припремају се финансијски биланси који ће вјерујемо на папиру љешице изгледати него у - нагађајима. Зима је уостalom дуга, па што би се скјерили - биће времена и за своје рачуна и за нове ватерполо планове и за деплациране приче како не-ма зими гостију, како је боље да су хотели затворени, него отворени (они којима су уступили хотеле имају и госте који плаћају прилично скупе цијене и добре планове за зиму), како се новинари, ето, баш у све разумију па и у туризам, који је богами сложена работа. Посебно ако је на будванској начин. И да не заборавимо „стадо“, како из миља назавише „туристичке извршиоце“ - зима ће, веље, бити дуга и хладна. Па ако се у каналима не буде могло, требаће дрва. Од убраног метра се, уз доста труда може зарадити понешто. Ово није наша препорука, јер смо увијек били на страни оних који су поштено и с муком зарађивали хљеб, а којих је срећом доста. Могла би то, плаштимо се бити препорука оних који не намјеравају да подижу радничке плате.

ЛОКАЦИЈА ЗА БУДУЋУ РОБНУ КУЋУ

риболов, парфимерија, фармацеутски производи...) и као такав по квалитету бити конкурентан постојећим или будућим сличним објектима у Црној Гори и Југославији, што би гарантовало рентабилност пословања, целогодишњи рад и интересовање купаца и потрошача из чита-ве земље. У оквиру објекта био би и специјализовани угоститељски објекат здравље, еколошка хране, туристички сервис, пољопривредна апотека, продавница цвијећа...

До пројекта робне куће би се дошло југословенским конкурсом, а пројекат би се реализовао заједничким средствима више угледних и доказаних фирм, како у зе-

мљи тако и у иностранству. Локација будуће робне куће, како стоји у предлогу одлуке, је једна од најоптималнијих за изградњу оваквог објекта с обзиром на непосредну близину Тргног центра који ће се врло брзо трансформисати у мини робни центар, и велики паркинг простора поред Тргног центра.

Скупштина је ову одлуку усвојила већином гласова (уз три гласа против) а другачије мишљење је увећине одборника и предлагача одлуке имао је одборник др Мирољуб Лукетић који је рекао да је образложение неприхватљиво и да је нелогично да се ради урбанистички пројекат за робну кућу. По његовим ријечима то би евентуално тре-

бало ријешити у оквиру урба-

нистичког рјешења центра Будве. У свом излаганju он је посебно нагласио да Скупштина општине јефтино уступа једну по једну значајну локацију и да би с том праксом требало једном престати. Свакога ко добије вриједну локацију треба условити улагањем у друштвеној дјелатности, културе и образовање јер ту много заостајемо због много нерешених проблема. Између осталих, нагласио је Лукетић, тако годинама стоји нерешено питање библиотеке која ради у закупљеном простору, а постоји адекватна локација и уређен пројекат за нову библиотеку.

Скупштина општине је

ВАСО М. СТАНИШИЋ ВРШИЛАЦ ДУЖНОСТИ ГЛАВНОГ И ОДГОВОРНОГ УРЕДНИКА

СКУПШТИНА општине Будва је на сједници, одржаној 25. октобра, именовала Васа М. Станишића за вршилаца дужности главног и одговорног уредника „Приморских новина“.

Васо М. Станишић је рођен 1956. године, завршио је средњу туристичку школу и ванредно студира на правном факултету. Новинарством се бави од 1979. године. Писао је у „Омладинском покрету“, „Приморским новинама“, „Комунисту“, „Политици експрес“, „Туристичким новинама“, „Ревијама „Угостињство-туризам“ и „Одмор“... Од 1988. до 1992. године био је новинар - рудник „Пирморских новина“, затим вршилац дужности директора новооснованог Јавног предузећа „Информативни центар“, а до именовања на ову дужност био је новинар - уредник у Радио - Будви. Члан је Савеза новинара Југославије од 1987. године.

Није члан ни једне политичке партије.

ИЗБОР И ИМЕНОВАЊА

ИМЕНОВАН је Жири за додјељивање Новембра награде од девет чланова. Предсједник је Душан Божовић, а чланови Марко Андровић, Јована Лазовић, Светозар Радуловић, Владимира Митровић, Тихомира Бановић, Милорада Радуловића, Милко Крваваца и Анте Деловића.

У Управни одбор Комunalno-стамбеног јавног предузећа „Будва“ именованi су Рајко Бујковић, Љубо Рајеновић, Стевана Вучетића за директора КСЈП „Будва“ и Стевана Вучетића за директора ЈП „Водовод и канализација“.

БОДАНКА ВУЧКОВИЋ и **Петар Франета**, а у Управни одбор Јавног предузећа „Водовод и канализација“ **Саво Мартиновић**, **Анте Деловић**, **Бранко Медиго-вић**, **Сретен Томовић** и **Анђелка Ражнатовић**.

Скупштина општине је дала сагласност на одлуке управних одбора предузећа о именovanju Љуба Бука за директора КСЈП „Будва“ и Стевана Вучетића за директора ЈП „Водовод и канализација“.

САБИРНА АКЦИЈА ЦРВЕНОГ КРСТА**ПОМОЋИ У НЕВОЉИ**

УЗ ЈЕДНУ ГОДИШЊИЦУ

Пише: Јован Р.Бојовић
ОСЛИЈЕ првог свјетског рата Општина будванска поставила је билу мермерну плочу изнад главних улазних врата у ста-ру Будву на којој пише:

„Покољења дјела суде...

На успомену доласка храбре и побједносне српске војске која послије јуначким побједама ослободи Будву на Митровдан 8. новембра 1918. године

Поставља Општина Будванска".

Захваљујући одлучности и неприкосновености у одбране истине и споменика историје грађани Будве су сачували овај натпис од окупатора 1941. године када је Краљевина Југославија била окупирана. Јула 1941. године, послиje пораза на Брајићима, Италијани су из освете оскрнивали споменик Стефану Митрову Љубишту у градском парку, збацили споменик с постола и уништили рељефе са мотивима из Љубишиног дјела. Том приликом италијански командант Будве је наредио да се скине плоча изнад врата Будве. Ондакаш предсједник општине Петар Лукетић се су-протставио и указао италијанском пуковнику на симболичке млетачке владавине утврђене у видине старог града (млетачки лавови) а њих народ никад није скисао иако су то тубински споменици. Сада он, пуковник из једне културне нације, наређује да се скине наш споменик. Послиje такве аргументације италијански пуковник је наредио да се плоча не скиси.

Послиje другог свјетског рата било је неколико покушаја да се уклони глоча са натписом. Будњани су се томе супротставили. Захваљујући томе и данас се са овим документом у мермеру прославља седамдесетогодишњица ослобођења Будве и уједињења Црне Горе и Србије (1918-1994).

Српско Приморје је неко-

НАШ РЕПОРТЕР МЕЂУ ПРВИМ ПУТНИЦИМА ЗА ИТАЛИЈУ

БАРИ – ПРВА КАПИЈА ЕВРОПЕ

Успостављене трговачке везе, културна и спортска сарадња а већ идуће сезоне на Будванску ривијеру доћи ће италијански туристи, каже Љубиша Перовић, генерални кознул СРЈ у Барију

Све се мијења, каже древна изрека. Тако сада наш прекоморски сусјед, град Бари, у који пошлије двогодишње паузе, пошто су нам „отшкринули врате“ они исти који су нас дизајњем руку у палати на Ист Риверу изопштили из међународних збивања, опет наши уважио стику, представљају прву европску капију. Замијењено је Трст која је деценијама био главна пијаца на којој су Југословени остављали своје дени.

Још нешто, међутим у Барију није као прије. Чистоћа мора. Код сусједа који су одавно развијена европска земља, где се ради, али и живи „двеста на сат“, индустријализација узима дакн. Загадила је тако канализација источни дио града, боље рећи море уз чување „дунго маре“, па и рибу у њему. Па они који су јели свјежу, непрокувану и не-пржenu рибу, такозване морске плодове, што је овде од давнина обичај, добили су колеру. У карантин су одведена десеторица, али панике није било. Свако је радио свој посао мирно, само су рибари негодовали: нико не купује више рибу, па је велика пијаца Дијаз била празна. Кажу, и даје тако.

Један од оних који се највише обрадовао отварању линије Бар-Бари је повремени становник Будве, генерални конзул СРЈ у Барују господин Љубиша Перовић, нису били љубазни као

ОСЛОБОЂЕЊЕ БУДВЕ
1918. ГОДИНЕ

ОПШТИНСКИ одбор Народне странке организовао је 7. новембра трибину поводом 76. годишњице ослобођења Будве 8. новембра 1918. године. На трибини је говорио историчар професор доктор Јован Р.Бојовић, чије излагање објављујемо у овом броју.

Представници Народне странке су 8. новембра положили вијенац на спомен-плочу изнад улаза у Стари град, постављено у знак захвалности српској војсци.

У историјској науци је познато да је традиција Немањића посебно Светог Саве на данашњем простору Републике Црне Горе, Херцеговине и Рашком крају велика и да се у усменој народној традицији и писаним документима очувала до данашњих дана. Распад српског царства и пад под тубинску власт српских области међу њима и српског Приморја и вишевјековној ропству српског народа под Млечанима, Турцима и Аустријанцима нијесу прекинули српску мисао и српску културу ни на једном српском простору. Што је то било тако првенствено треба захваљити Црногорско-пријемској и скадарској митрополији. Српске православне цркве са сједиштем на Цетињу и бескомпромисној ослободилачкој борби Црногорца, мање или више, на читавом простору данашње Црне Горе и шире.

Српско Приморје је неко-

лика вијека било под млетачком влашћу. Захваљујући политичкој умјетности народних првака у условима ропства путем културе будвански крај: Паштровићи, Маине, Брајићи, Побори, Будва, Грабља јединствен је примјер једног народа чија је територија окупирана од тајчина и по вјери и језику да извођује самоуправу – државе у држави – задржавајући културу, првенствено српски језик и ћирилицу, законодавство и судство као су то имали ови крајеви све до краја XVIII и почетка XIX вијека када је са историјске позорнице нестало Млетачке Републике вишевјековног окупатора српског и хрватског Приморја (1797).

На ослободилачки зов највећег митрополита у сваком погледу, не само у Црној Гори већ и у Српској православној цркви и у читавом српству, Петра Првог Петровића одзвали су се Паштровићи, Маини, Брајићи, Побори, Будњани, Грабљани, Луштичани, Шкаљари, Котарани, Херцегновљани и њихови Дубровник и Стона, где је било сједиште прве

српске митрополије и по рангу и по значају, што је довело до њиховог ослобођења и уједињења са Црном Гором у Доброти 29. октобра 1813. године. Био је то преломни догађај у историји српског народа на почетку XIX вијека који је doveo до уједињења Црне Горе и Србије и Стварања Краљевине Срба, Хрвата и Словенaca 1918. године у држави у којој су се нашли уједињени сви Срби, ослобођени Хрвати и Словенци сва три међусобни блиски и по вјери и народности народа. Нема сумње да је 1. децембар 1918. године највећи датум у новијој историји српског, хрватског и словеначког народа јер су се сва три народа нашла у једничкој држави истоименој краљевини Срба, Хрвата и Словенaca. Њихово јединство је разбијено 1991. године када је коначно разбијена држава створена 1918. године у којој се данас води незапамћени по крволовности грађански и вјерски рат у коме неће бити побједника већ ће сви на свој начин бити поражени.

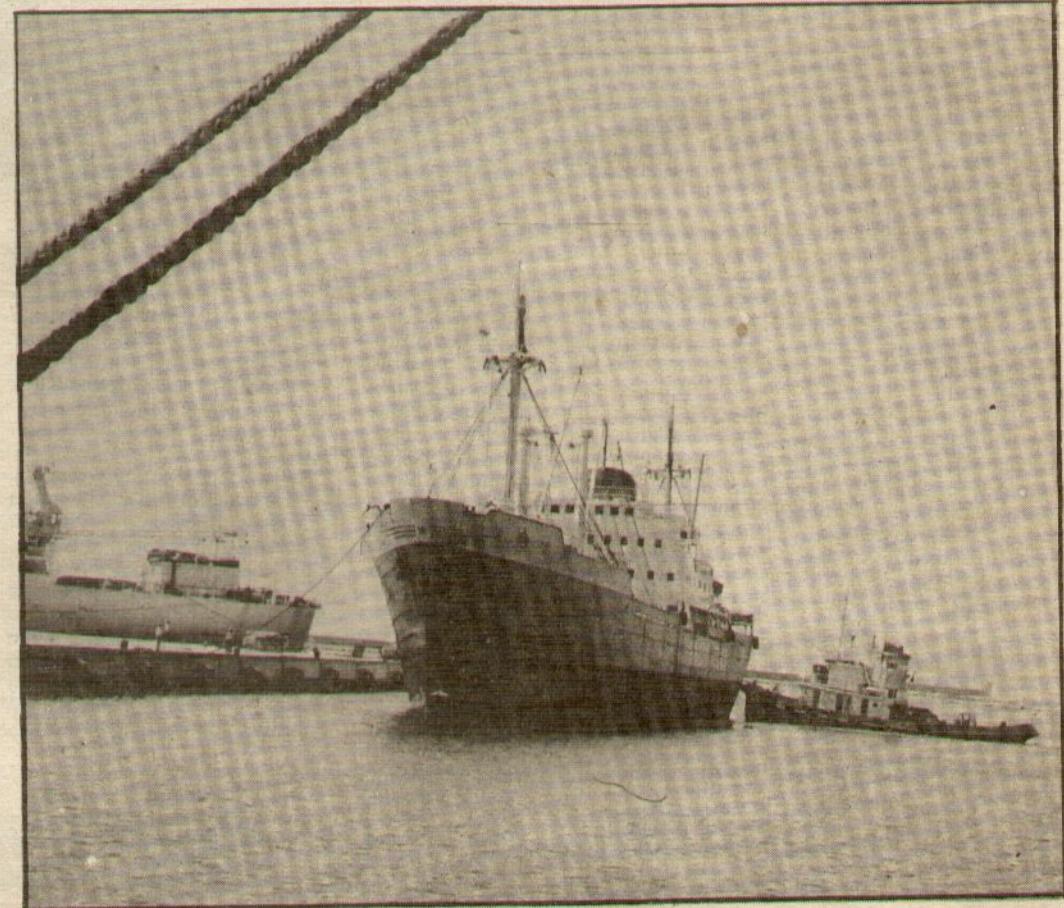
Прије свјетског рата почeo је на Балкану средином 1911. године нападом Аустро-Угарске на Србију којој је

притекла у помоћ Црна Гора. Након пет година крвавих борби у Европи између заражених блокова (Русија, Србија, Црна Гора, Француска, Енглеска, Италија, Америка, Грчка) против изазивача рата (Аустро-Угарске и Њемачке) и њихових савезница (Бугарске и Турске) заувијек је сломљена Аустроугарска империја и њени савезници на Балкану током друге половине 1918. године првенствено захваљујући незадржливом ослободилачком наступању српске војске на солунском фронту под врховном командом регента Александра Карапајорђевића. У саставу српске војске на Солуну били су не само преживјели српски војници који су се повукли преко албанских гудура крајем 1915. године већ и добровољци са простора који је држала Аустроугарска до 1914. као и они који су дошли из разних европских држава и Америке где су били на раду.

Савезници: Срби, Французи, Грци, Британци, Италијани и Албаници са око 628.000 војника (Француза 180.000 од којих је пола било из колонија, Срби 150.000, Грци 135.000, Британци 120.000, Италијани 42.000 и Албаници 1.000 војника) сређином септембра 1918. године са Солунског фронта кренули су у одлучујућу битку на Балкану. Пресудну улогу у сламању и исходу ратишта на Балкану 1918. године одиграла је српска војска под православним српским војводама: Мишићем, Бојовићем и Степановићем и талентованим командантима и стратегом регентом Александром Карапајорђем. Под незадржливим налетом српске и уз помоћ савезничке војске заувијек је сломљена Аустроугарска монархија, поражено

њемачко царство и њихови савезници Бугарска и Турска.

Још на почетку рата Аустријанци су напустили Будву, Петровац, Паштровиће, Брајиће, Поборе и Маине и повукли се у Боку Которску. Ово су урадили због тога што су знали да овај истурени дио Приморја неће моћи задржати. Становници свих крајева су масовно учествовали у црногорској војсци. Добровољац је било из Далмације, Боке Которске и Херцеговине. Они су се повукли крајем 1915. и почетком 1916. године за српском војском. Неки од њих су се нашли у логорима у Француској, а неки на Солунском фронту одакле су заједно са Скадарским, односно Јадранским трупама дошли у своје крајеве као ослободиоци. Такав је случај био и са преживјелим добровољцима из Паштровића, Брајића, Маина, Побора, Грабља и осталог Приморја. У току наступања српске војске под командом пуковника Драгутина Михаиловића команданта Јадранских трупа у читавој Црној Гори, комите су повеле борбу против аустријске војске. Комите је било и у Приморју од Улциња до Котора. Уз помоћ комитеа и народа побједоносна српска војска ушла је у Будву 8. новембра 1918. године. У редовима српске војске било је и добровољаца из Приморја. Пет дана касније 13. новембра 1918. године Велика народна скупштина у Подгорици донијела је одлуку о уједињењу Црне Горе и Србије. Тиме је била остварена највећа жеља огромне већине народа у Црној Гори о уједињењу двије српске државе Црне Горе и Србије што је и највећи датум у њиховој новијој историји.

ЛУКА БАРИ ВИШЕ НЕ САМОЈЕ

и СРЈ. Представништво Привредне коморе Црне Горе у Риму је, какоје, напрото затрпalo захтјевима улажача капитала из Италије који желе да инвестирају у Црној Гори и у Србији. У првом плану су туризам и пољопривреда. Црногорско приморје, са својим још неизграђеним плажама и неискоришћеним залеђем посебно интересује Италијане, баџилије су око највећим комплетарне уз напомену да ће потпуним скidaњем санкција Србија и Црна Гора бити једно од најинтересантнијих подручја на јужном дију Јадрана, који их је уједињен привлачио. Стога мојим земљацима, посебно у Црној Гори, поручујем да на Италијане одјељено рачунају, да се припремају, шаљу понуде и информације на адресу нашег конзулатског информације и ну-

дим их Италијанима. Достаје им да већ знају и припремају се за „офанзиву“. Почекајте да и обнова културне и спортивске сарадње, а већ идуће сезоне, вјерујем, италијански туристи ће похрлати на јужни дијо Јадрана, који их је уједињен привлачио. Стога мојим земљацима, посебно у Црној Гори, поручујем да на Италијане одјељено рачунају, да се припремају, шаљу понуде и информације на адресу нашег конзулатског информације и ну-

(НЕ)ОБИЧНИ СУГРАЂАНИ: МИЛАН НОВАКОВИЋ, КАПЕТАН ДУГЕ ПЛОВИДБЕ

Има око нас обичних и необичних људи, или оних који су то обое заједно. Јуди који су исто као сви ми, а опет то нијесу, јер се по нечemu знатно разликују, јер су нешто више видјели и сазнали у животу, јер су сакупили више животног искуства, јер су више урадили и успјели, више... а то више их није удаљило од живота обичног човјека, складашњег сутрађанина, кога сријећемо на улици, пијаци, у продавници, на плажу, у штети, на утакмици, приредби, концерту, у кафани. Зато и јесу (не)обични.

Намјера нам је да о њима посебно пишемо у „Приморским новинама“, да ги обични људи сами кажу по чemu су необични.

Нимало случајно први наш (не)обични саговорник је **Милан Новаковић**, капетан дуге пловидбе, стари поморац већ десет година пензионер, човјек који је небројено пута обишао земљину куглу, и спет је ту у граду где је ро-

пловио у правцу Њујорка. Из Њујорка за Филаделфију, онда за Њу Орлеанс, Гленвистон и повратно за Ријеку. То је био полупутнички брод, близине 25 чворова, турбински погон. Иначе, то је био амерички брод који је доносио помоћ за наше крајеве, али је нашао на заосталу мину међу далматинским острвима и био потопљен, али су га наши спасиоци извадили и обновили. Послије сам био на бродовима „Херцеговина“, „Сплит“, а затим моторним бродом „Титоград“ пловио годину дана на линiji Ријека-Сплит-Дубровник-Кипар-Сирија-Либан-Александрија - Порт Саид-Венеција-Трст и обратно. Након тога сам у Котору полагао поручнички испит и убрзо добио звање трећег официра палубе. Дирекција „Југоднице“ је пажљivo пратила рад и способности сваког појединца, и официра и морнара, и ја сам постепено прелазио из једног чина и звања у већи, док нијесам 1954. године стигао до запо-

један долар и десет наших тадашњих динара, а они су ми одузели и тај један долар и оставили ме ту, 25 километара удаљеног од брода. У тубини, не познајеш никога, немаш новца, немаш ништа, само своју главу и памет. Но, мало подаље, можда једно пола километра даље, видио сам где неки људи копају за цјевовод. Ја се приближим и видим да су то какњеници, затвореници, под присмотром шерифа. Описао сам шериfu шта ми се десило, а он ми је рекао да причекам, кад заврши радно вријеме да ће ме одвести. Тако је било, али он уступи, кад смо ишли према броду, стално говори како му треба платити трошкове. Ја кажем „не брини, кад дођем ја на брод, имам ја тамо пари и све ћу да ти платим“. Но, кад сам ја видио брод била је то моја највећа радост, а кад сам се ја ухватио скале, шериf ме више није видио, чекао је долje, али видио је да се ја не враћам и отишао је. Посала је мислила ко зна

би се говорило о једном мјесту треба познавати и његову историју, знати ко је и како стварао то мјесто, који ту људи живе, откуда су додшли... Мој позив је био рад на броду, брига о терету и посади брова, и није ту било много времена на упознавање мјesta кроз која сам пролазио. Ипак, кад су ми дозвољавале радне обавезе, излазио сам у град, обилазио изложбе, а у сјећању су ми остала слике италијанских сликара које су вределе хиљаде и хиљаде долара. Посматрао сам и друге ствари које су ме занимале, љепоте и чари поједињих мјesta.

А било је тако малих мјesta, сеоца, засеока која су ми остала у сјећању. На примјер, ја сам улазио у цунгулу, у Амазону, 350 километара, где раније ниједан југословенски брод није упловио. Велике шуме, дрвеће, мајмуни скочу по дрвећу, видио сам и друге звери.

Будва је протеклих деценија измijенила свој изглед а посебно након потреса, али ту има и неких недостатака. Гат који иде од Ључке капетанije је слабо урађен, преко њега прелазе таласи, уздају у луку, уздају у чамце, вода излази у парк. Предратни гат је био много бољи, масиран, спречавао је сваки удар таласа, било је и лијепо шеталиште...

Плаже које су у мом дjetinjstvu биле богате пијеском до данас су „омршале“ и јадно изгледају, јер се пијесак максимално користио за градњу кућа, путева, хотела и низа других објеката. Хиљаде тона пијеска су отишле за Дубровник и Боку Которску и нико никога за то није питао. Једино је била остала плажа Могрен, али су у међувремену блокирани, пресечени, потоци који су доносили шљунак на плажу Могрен, а морске струје су однели пијесак. Требало би сада некако допремити шљунак како би се та плажа обновила.

За бродове сам се охладио

Мој живот данас изгледа другачије, прилагодио сам се својој кући, фамилији. Сад смо ту ја и жена, кћерка ми је удата, она сад живи у другој држави, у Хрватској. Обављам свакодневно разне послове у врту где има нешто лоза, нарација, лимуна, мандарина, поврћа, ловим рибу, тако да су ми дани често кратки јер сам ја од дjetinjstva научио да увијек радим

А за бродове сам се охладио, оног дана када сам добио ону поту да одлазим у пензију. Не посјећујем више ни ову моју бившу дирекцију, никад им више нијесам прешао ногом преко прага. Има ту доста лоших страна, али сада их нећу критиковати. Пензионисан сам са 60 година, могao сам још пловити, али то више није значајно.

Разговор са старим капетаном би, можда, потрајао и још, али он је погледао на сат, рекавши како ми разговарамо већ сат и по. Схватио сам да је пред њим и тог дана још доста посла у кући и око куће јер био је сунчани новембарски дан, а јесење лијепо вријеме треба рационално користити. А можда је то и „обичај“ да се стално ради, да се врати дуг кући и окупници због свих оних дана, недјеља, мјесец и година кад је брод био најпречи, а кућа и фамилија далеко.

● **Vaco M. Stanišić**

БРОДОМ „БУДВА“ ОКО СВИЈЕТА

јен прије 70 година.

А рођен у истој кући у којој се сто година раније родио Стефан Митров Љубиша, дјетињство провео и основну школу завршио у родној Будви, затим наставио школовање у „грађанској школи трговачког правца“... А даље сlijede слике из живота стог капетана онако како их уоквиро позив поморца.

Једрењак „Вила“

Још у дjetinjstvu почeo сам да осјећам неку љубав према мору, чамцима, бродовима. Занимalo me је рибарство, ишао сам често са оцем и другим људима на рибање. Ту сам стицао основна знања морнарског позива, баш ти стари рибари су ме научили уплат конопа, разне друге везове, крљење мрежа... Правио сам и сам мале бродиће. У сјећању ми је остао једрењак „Вила“ и парни брод онда када сам био удаљен далеко од паре. Онда када нијесам знао што је то пар, ја сам конструисао парни брод који сам потицашао ватром и који се кретао на млаз од паре. То његово кретање је било врло кратко, али је ипак било моје умијење као дјечака који још није усavrшен и мало зна о будућем животном позиву.

Трбухом за крухом

Кад је свршио други svjetski rat, кад сам демобилисан из партизана, завршио посљедњи разред поморске академије, поставило се питање укрцаја на брод што је онда било врло тешко, јер је био велики број нас школованих помораца, а мали број бродова. Препреке на путу моје каријере поморца биле су разне, но о томе нећу говорити. Али, пресјекао сам једног дана, када сам преорao своје имење свог покojnog oца, окопао и засадио, и рекао својим родитељима:

- Ја имам 21. годину, доста сте ме хранили, а сад идем трубухом за крухом, па био гледан или жедан, трудућу се на што постигнем.

И тако сам напустио зачинац. Можда тужан и жалостан али с друге стране и већ се јер сам постигао оно што сам желио, а то је позив поморца. Био сам много пута и гледан, доста пута потиштен. Отишао сам у Сплит и почeo да пловim на обичне једрењаке. Пловio sam на линiji до Макарске, дуж обале, до Каштела, Трогира, и даље до Великог и Малог Дрvenika и обратно. Ту сам стицао основна знања мог будућег животног позива.

Корак по корак – до капетана

Убрзо сам као грађанин града Сплита добио дозволу да идем на прекоокеански брод, а први брод је био „Хрватска“, са којим сам от-

шта се збило са мном, а полазак брода је био одложен за сљедеће јутро у седам сати.

„Курс“ из облачења...

На том свом првом путovanju ја сам имао малу плату, било је то свега десетак долара. Тада се куповало брашно, шећер, и остајало ми је свега два три долара и за то сам желио да купим једне хлаче и један каша. Отишао сам на Канал стрит, то је главна улица Њу Орлеанса, посматрао сам ријадне, излоге. Било је љетње вријеме, био сам у морнарској мајци и плавим панталонама, а у излогу сам примијетио рефлексе да ме један човјек у шеширу стално прати, да ме сlijedi. Нијесам знао ко је то, а кад сам купио што сам наумио, кренуо сам према броду. На једној кривини свира ми полицајац и каже, дођи овамо. Пита ми одакле сам, ја кажем са брода. Које нације, ја кажем Југословен. А да ли ти знаш прописе како треба бити оvdje одјевен, а тијело ми је покрiveno. Каје он нешто подргливо за нацију, а ја кажем а што, јесу ли слаби Југословени, као људи. А, каже, није мислио на то а ви се облачите како ја кажем. Требате узети кошуљу до лаката и кравату и онда вам је тек дозвољено, да штете овде по улицама. Ја се захвалим и кренем према броду, а док сам ја испитиван скupila се групица људи да прислушкују шта ће се са мном збити. На њихову жалост све се лијепо завршило а ја сам отишао на брод и виše се нијесам враћао.

... и сусрет са земљацима

То су били моји први сусрети са Америком. С једне стране добри, а с друге јако лоши. Онамо сам био покрађен, запољао, остављен далеко као у цунгли и добро сам се жив вратио, а овамо сам опет био малтретиран. И тако је све било док нијесмо дошли у Галвенстон где су дошли неки нацији Црногорци старијим. Ту је било хармонично, другачије. Они зове напре људе, веле да им се донесу гусле, капа пријорска и тако даље. Галвенстон је на мене оставио један лијепи утисак, и сјећање на тај наш сусрет и на те људе је веома лијепо.

Поздрав „Будве“ Будви и посљедњи „сусрет“ с мајком

Брод „Будва“ је грађен у Тајвану, под панамском заставом, јер ми тада са Тајваном, у вријеме Чанг Кай Шека, нијесмо имали односе. Након изласка из Тајvana брод је преузео и са нашом

биле минус 50 степени. Брод је стајао у леду пуну три мјесеца, док се потпуно није истovarao. Из те велике хладnoće у року од осам дана стигли smo на Борнео, луку удаљenu од цунгле можда само 20 milja. Ту smo украдли целулозу за луку Молфета у Италији и онда smo кренули за Молфету око Рта добре наде. У Молфети је истovarao неколико дана и тада са мном наумио што ми је била велика жеља, да на сљедећем путу око свијeta поздравим својом завичају. И кренули smo за Сједињене Америчке Државе. Био је сунчани дан јуна 1974. године када сам окренуо кормило према Будви и јавио свим грађанима и својој фамилији да ћу проћи поред Будве. Брод је био окићен, и око два сата поподне, пропали smo поред Будве и свечано поздравili име града и име брода. То је први пут у историји да је брод под именом Будва обишао земљину куглу и под мојим заповједniшtvom први пут поздравио Будву. Послиje smo продужили пут за Америку.

Кад смо се вратили у Ротердам добио сам обавијест да ми је мајка на санти, а у Килу су ми јавили да је мајка умрла. Кад сам стигао у Шведску напустио сам брод и вратио се кући. Ето, то је био мой пут око свијeta с бродом Budva.

Сва су ми мјеста била иста

На неки начин сва су ми мјеста у која сам долазио била иста, јер је мој посао заповједника брода био исти – да украдаш терет, да га прешаши у реду, да други терет украдаш, да га одvezеш до другог мјеста како је уговорено итд. Тешко је говорити о мјестима која сам обишао, јер свако има свој начин живота, своју климу, своју конфигурацију, по чemu се разликује од других. Али да

Удаљen od фамилије

Ја сам чешњу за својом каријером поморца, ту сам и успио, али сам, с друге стране, запустио своју породицу, јер сам увијек био удаљen od своје фамилије, од свог дјетeta, домаћина у кући никад није било. Ја сам 90 одсто своје лубави посветио бродовима и свом позиву, а то је, како данас осјећам, с једне стране жалосно, тешко. Данас сам ја у кругу своје породице и све ми је другачије. Онда су биле мисли, бриге, јади и невоље. Требао си да мислиш из даљине о свему, а то је код поморца веома тешко. Ти увијек кренеш на пут а не знаш да ли ћеш се вратити. Ја сам од фамилије био удаљen od једне пјевије, било је много одсутина. Ето, мој одмор је био до два мјесеца а често се скраћивао и на мјесец дана. Добију ти из предузећа, дигнути ме са обale, из чамца, кажу да нејошходно, да чека брод, и ја морам да идем, да се вратим, да дигнем мреже, извучем чамац на копно, овде у моје двoriшte, и онда се пакујем да поново кренем на брод. Увијек сам настојао да удоволим заhtjevima предuzeća.

Жал за парком, плажама...

ЈП „ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“

ЗА ЉЕТО-ВИШЕ ВОДЕ

НАША ТЕМА:

Снабдијевање водом у нашој општини је већ годинама значајан проблем, често истицан и као лимитирајући фактор даљег привредног и друштвеног развоја. У Будви и другим мјестима наше општине из године у годину повећава се број привредних и стамбених објеката чиме се оптерећује инфраструктура, што се посебно манифестовало у летњем периоду. Док су се у осталим областима проблеми некако „премошћавали“, снабдијевање водом је сваког љета било све теже и теже, а свакако најтеже, прошле 1993. године. То је свакако био посебан разлог да се након пролетогодишњег сушног и ног љета и у Јавном предузећу „Водовод“ и скупштини општине, у Влади Црне Горе обзиром на прије да ће се проблема водоснабдијевања буди решена Буџанске ривијере.

РЕГИОНАЛНИ ВОДОВОД ЗА ЦРНОГОРСКО ПРИМОРЈЕ – ЈУЧЕ, ДАНАС, СЈУТРА

ПРОЈЕКАТ БУДУЋНОСТИ

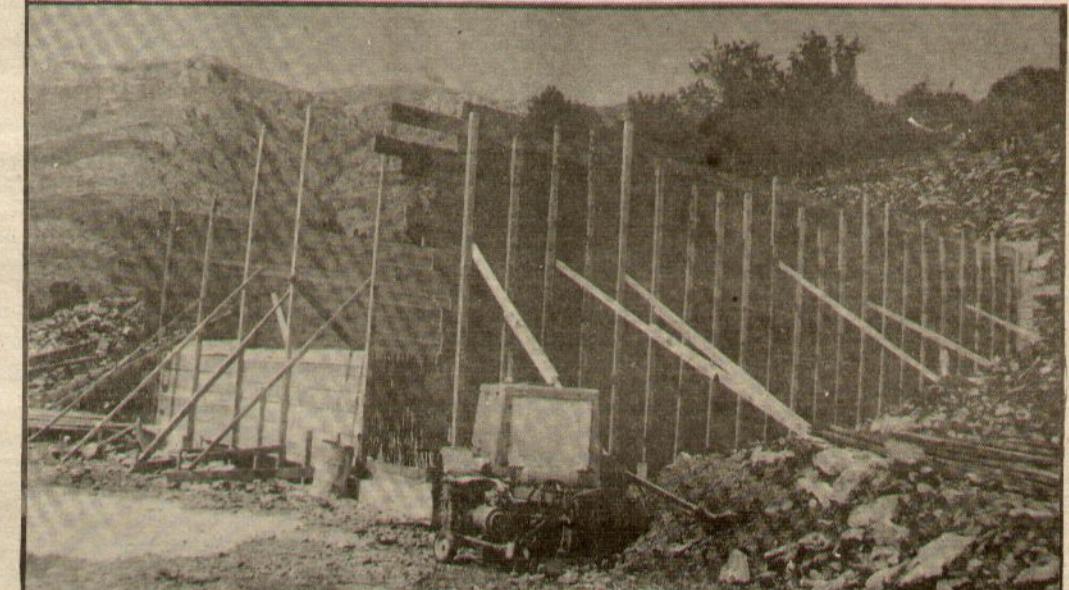
Када се прије двадесетак година појавио проблем снабдијевања водом Црногорског приморја, Републичка скупштина приморске општине Цетиње и тадашња Републичка СИЗ за воде су 1975. године потписале Друштвени договор о изградњи регионалног водовода а днице године касније основана је и Радна организација за регионални водовод и канализациону мрежу „Црногорско приморје“ са сједиштем у Тивту. Наредних десетак година протекло је у тражењу најповољнијег рјешења за снабдијевање водом. У оптицају су биле разне варијанте (довођење воде из Плате на територији Републике Хрватске за подручје Котора, Тивта, Херцег Новог и Будве, а из Бајије за подручје Бара и Улциња; доношење потребне количине воде из залива Скадарског језера, изградња акумулација на Црногорском приморју), а у теме тражењу и ишчекивању општине су се и самостално сназиле, што је све утицало на дефинисање и реализацију пројекта регионалног водовода.

Значај овог пројекта потврђује и чињеница што је Влада Црне Горе сврстала међу прве приоритете увиђајући значај квалитетног водоснабдијевања Црногорског приморја, а 1990. године је основано Јавно предузеће за водоснабдијевање, третман и одвођење отпадних вода и депоновање чврстог отпада „Црногорско приморје“ са сједиштем у Будви.

Пројекат регионалног водовода за Црногорско приморје по броју објеката и висини инвестиционих улагања представља несумњиво најкомплекснији и најзначајнији пројекат инфраструктуре у Црној Гори и један од најзначајнијих у Југославији. Црногорско приморје је најзначајнији развојни потенцијал Црне Горе, а туризам привредна активност која је развој треба остварити најважније промјене у привредној структури Републике, што значи да интензивнији развој Црногорског приморја путем еф-

еком „Водоводу“ је уплатено 150.000 динара за санацију мреже, а Мјесној заједници Вирпазар треба да се укупно уплати 150.000 динара по основу узете количине воде са њихове територије. „Водовод“ је измирио обавезе према скоро свим субјектима, али исто нијесу урадили привредни субјекти у нашој општини који су били дужни да по споразуму о финансирању пројекта „Сјенокос“ уплате одржена средства. Зато у „Водоводу“ упоредо са активностима на побољшању водоснабдијевања у наредној сезони морају и дају дужнике.

У Јавном предузећу „Водовод и канализација“ припремили су Програм радова на водоводном и канализационом систему које треба урадити од 1. децембра ове до 1. јуна идуће године како би ова два система у идућој години, а нарочито туристичкој сезони, могли радити без

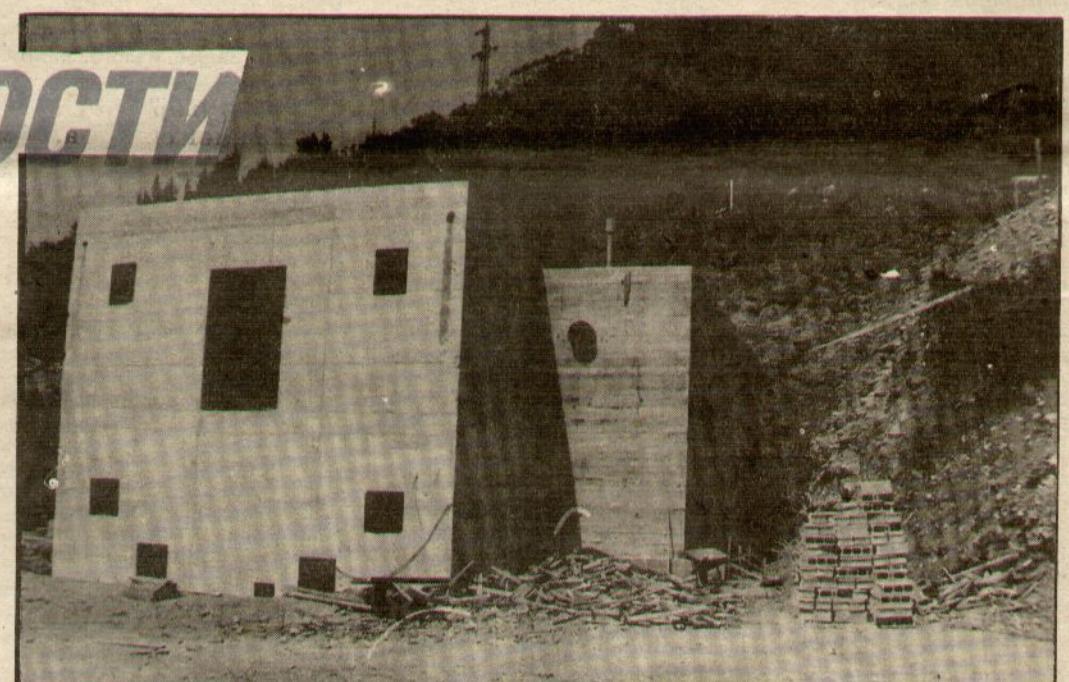

застоја.

Према овом програму први задатак је опремање два већ избушена бунара на „Сјенокосу“ чиме би се добило још 50 литара воде у секунди. Реконструкцијама на изворишту Подгора повећана ће се количина воде која се досад узимала, чиме би се омогућило да се са станица Подгора и Утрг укупно добија 200 литара

воде у секунди. Планира се и повећање резервоарског простора тиме што би се користио и резервоар „Топлиш“ капацитета 1000 кубика који се налази уз црну станицу регионалног водовода. Поред два бунара у Буљарици, предвиђено је бушење још једног бунара из кога би, се како се претпоставља, могло добити још 50 литара воде у секунди.

Укупна вриједност планираних радова је око 750.000 динара и у „Водоводу“ сматрају да би се он могао реализовати уколико се до краја ове године обезбиједе сва потребна средства, а надају се да ће им у томе помоћи и Скупштина општине и заинтересована банка одобрење инвестиционог кредита на три године.

ПРЕКИДНА КОМОРА ПЕРАЗИЋА ДО

ката које туризам остварује, треба да омогути већи раст друштвеног производа и на тој основи успостави позитивне развојне трендове.

Туризам и њему комплементарне дјелатности (трговина, саобраћај и везе, пољoprивреда, рибарство...) су основни праваш развоја у будућем средњорочном и дугорочном периоду све до краја овог вијека, заснован на мотивисаности и потреби отпуне валоризације наглашених компаративних предности економског концентрисања на релативно малом простору. Изванредан је значај туризма у запошљавању и стабилизацији демографских токова, производи изразите платно-билансне погодности, доприноси конкретном укључивању Црне Горе у подјелу рада у оквиру националне економије и ширем међународном простору. Туристичка креатива убрзавају успешне трансформације здравствене, социјалне, културне и осталих друштвених функција, а посебно је важна чињеница да туристички промет има сталну експанзију тражње као посљедицу сталног раста друштвеног производа и животног стандарда у развијеним земљама свијета. Досадашња истраживања су показала да потенцијална тражња у многоме превазилази могућност експанзије туристичке понуде у Црној Гори.

Ако се имају у виду најважнији (и углавном познати) показатељи значаја туризма и чињеница да је више од 95 одсто туристичког промета, смештајних и ванпансионаских капацитета лоцирано

узврштен у апсолутне приоритетете тако да су се током 1993. и 1994. године радови изводили на завршетку тунела Созина, затим на прекидним коморама на траси од Тивта до Сутомора, а то су прекидна комора Радановићи (извођач радова „Ловћенинвест“ Подгорица), прекидна комора Свети Стефан („Црна Гора“ Никшић), прекидна комора Перазића До („Првоборац“ Херцег Нови) и резервоар Ђурмани („Прнаграпут“ Подгорица) каже Раде Грегорић директор ЈП „Црногорско приморје“ – Завршенис у радовима на тунелу Созина, на коме је изводио „Копинвест“ из Београда, односно њихова чланица ЖГП Београд, приведена је

у крају дорада техничке документације и пројекти су урађени на нивоу главних пројеката. Дорада техничке документације се односи на континентални дио трасе регионалног водовода која је усвојена промјеном основног изворишта, с обзиром да је око 20 милиона динара.

ранија документација рађена за извориште Радуш, а садашње техничко решење је извориште Каруч. Пројектант је „Хидроинжењеринг“, који послује у саставу београдског „Енергопројекта“. Сви ови радови треба да се заврше до краја 1994. године, изузев резервоара Ђурмани на коме ће се радови наставити и у првој половини 1995. године.

Усвојен је и план радова за 1995. годину према коме је планирано да се настави са радовима у оквиру друге фазе регионалног водовода извориштем грађевинских радова адујаја трасе, односно на водостану Релићи, црногорске танице Релићи, трафостанице у Вирпазару, уређају за пречишћавање воде на Каручу, на водозахвату Каруч и на објекту командног центра регионалног водовода у Будви. За све објекте уређена је техничка документација, а укупна вриједност је

КАКО ДО ВОДЕ?

ИЗВОРИШТЕ КАРУЧ

НАКОН многих студија и алтернатива усвојен је предлог да се за главно извориште регионалног водовода користи систем извора Сињац-Каруч. Основни мотив Владе РЦГ и праве Регионалног водовода био је: квалитет воде за пиће у туристичкој регији повећава и адекватно преднује квалитет туристичке воде. Каручка ријека настаје од више извора међу којима су највећи Каручко око, Волач, Студењак, Кацујевово око и Ђурово око, а досад најмање измјерени протицај воде је увијек преко двије хиљаде ли-

Најиздашнији извор Каручке изво-
ру је уједно и ако двије хиљаде ли-
тара у секунди. За прву и другу фазу
подснабдевања Црногорског при-
морја користиће се 1.330 литара у се-
кунди са извора Каруч и Волач.

ишине членке је Каруч чија вода примарно истиче чак на 15 метара испод нивоа мора. На мјесту извијања створено је мало језеро површине 80 x 100 метара и дубине око 9 метара први водостају Каруча од 40 метара над морем. Досадајмање измјерена издашност Каучка током половине септембра 1991. године била је 1.437 литара воде у сечници.

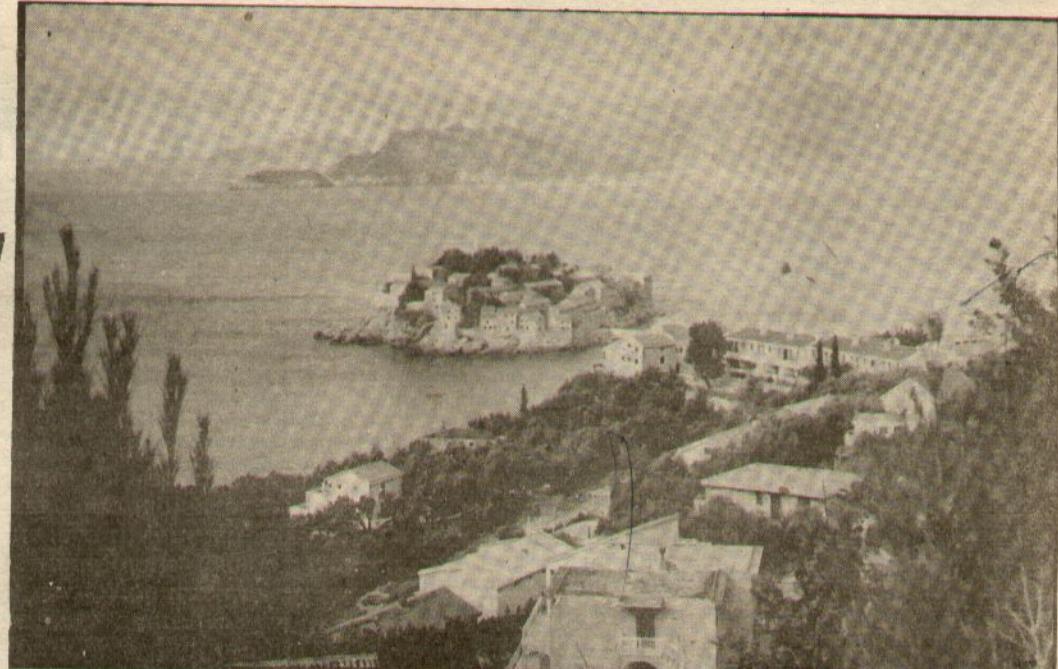
Вода Каручка у примарној зони је истра и хладна – 8 степени Целизијусових – што је за ова подручја ретко хладна вода. На мјесту истиња вода Каручка је оцијењена као вода прве калсе са количином и квантитетом који су знатно изнад свих других досад познатих у кориту и по боду Скадарског језера.

Волач је други по величини извор Каручког залива, а његова најмања измјерена издашност је 525 литара воде у секунди. Тако Волач представља значајну водну резерву за биолошки минимум овог система и за евентуалне екстремне хидролошке минимуме као допуна извору Каручу. Вода Волача представља за наше услове такође изузетно хладну воду. Примарно је минимална температура воде Волача 9 степени Целзијусових и разлика у температури у односу на Каруч је посљедица мање дубине истицања.

За Регионални водовод Црногорског приморја користиће се вода Ка-
ручка и Волача које ће бити примарно захваћене. У првој фази користиће се
665 литара, у другој фази такође 665, или укупно 1.330 литара воде у секун-
ди.

Бода ће се доводити цјевоводом до масива Созина код Вирпазара одакле ће се кроз већ пробијени тунел одводити и дистрибуирати насељима на Црногорском приморју.

Значајно је напоменути да се у не-
посредној близини ова два и звора
налази читав низ извора који форми-
рају ријеку Бишевину са капаците-
том у апсолутном минимуму од
шест хиљада литара воде у секун-
ди, што премашује потребе за во-
дом овог подручја на дужи рок и
значи да би се све будуће потребе
могле задовољавати одговарајућим
награлњама пројектованог система.

І ПРИВАТНИЦІ ТРАГАЮ ЗА ВОДОМ

РЈЕШЕЊЕ – ПОДЗЕМНЕ АКУМУЛАЦИЈЕ

Вељко Митровић, директор предузећа „Аква вива“ сматра да се на подручју наше општине може наћи довољно воде

БУДВАНСКА оп-
штина може имати
квалитетну воду која
ће до потрошача сти-
зати слободним па-
дом, а та иста вода би
могла производити и
иструј. Не само Будва,

нега и остале при морске општине, Цетиње, Подгорица, Даниловград и Жабљак, јер су на овим подручјима пронађене огромне количине воде, па чак и ријека, а отварањем ових вода безводна и кршевита Црна Гора би се пре породила и постала рај на земљи – слична Плитвицама. Поред тога и скоро сва села у Црној Гори би могла добити изворску воду

доброти изворску воду.
Ово тврди **Вељко Митровић**, директор предузећа „Аква ви-ва“ регистрованог за проналазак и отварање извора у земљи и иностранству. И сада, као и прије четири

да, касај прије четири године када се јавио на конкурс за рjeшавање питања снабдијевања водом Будванске општине, он сматра да је рјешење у подземним акумулацијама, да се може утврдити мјесто прелива вода и правац дотицања, и тако за нашу општину обезбиједити довољно воде - више од 500 литара у секунди.

да, тврди Митровић, би била јефтинија, јер се вода не би пумпала узбрдо уз огромни утрошак струје (што знатно поскупује воду) јер су све пронађене воде високо у брдима, и само их треба пронаћи и прекинути на одговарајућим мјестима.

Ради реализације својих идеја Вељко Митровић се отвореним писмом и јавном понудом обратио свим заинтересованим факторима у Црној Гори и Југославији, републичкој и савезној влади, министарствима водопривреде, водоводним предузећима, и свим безводним селима, којим је предвидио услове за проналазак и отварање излара.

извора.

— Засад, каже с чућењем Митровић, нема одговора и реаговања на моју понуду, а то је чудно јер изгледа нико није заинтересован за јефтињу и квалитетнију воду. Тим прије што ја само тражим ауторско право, и вјероватно сам први и једини који би 50 одсто својих прихода издвојио у хуманитарне сврхе.

КАКО ДО 90 МИЛИОНА ДОЛАРА?

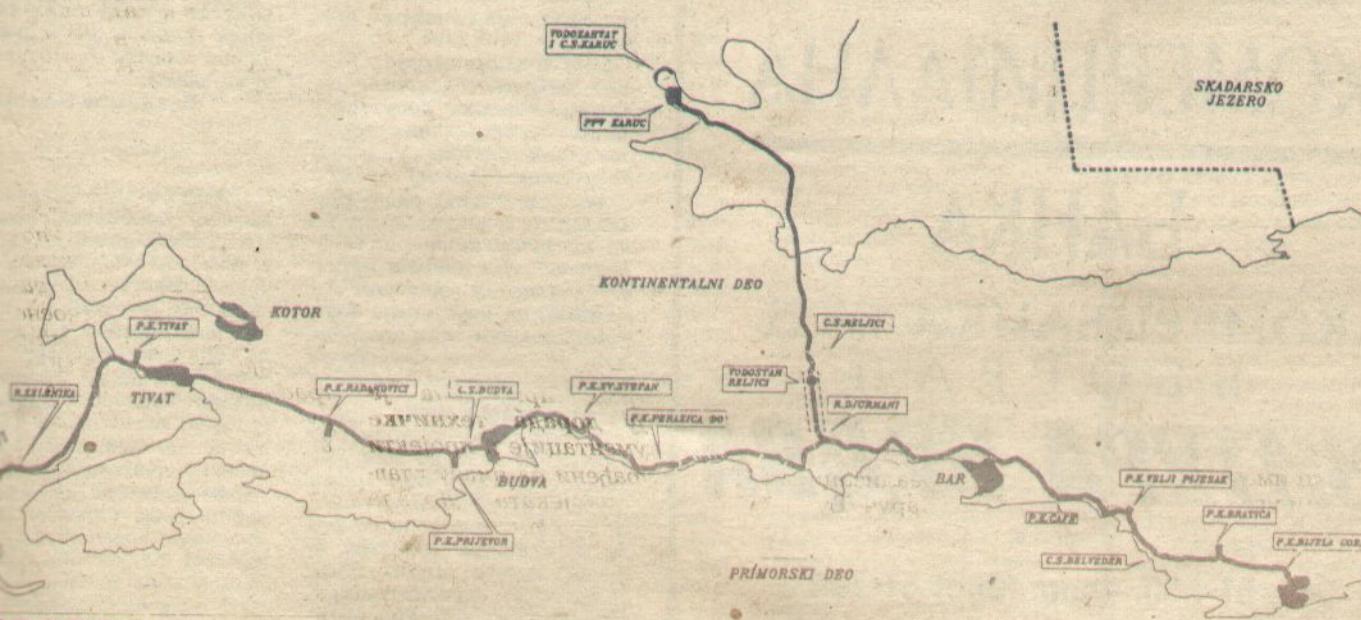
ОБЕЗБЕЂЕЊЕ сред-
става за наставак и зав-
шетак изградње регио-
ног водовода за Црно-
грско приморје је најпро-
лематичније питање овог
ачајног пројекта. Тех-
ничко рјешење није
јарно, али је неизвјесно
ко обезбиједити 90 ми-
она долара што је пре-
садашњим предви-
ним цијена да би во-
из Каручу стигла до
их градова и насеља на
иморију.

Раније, прије увођења санкција, рачунало се на кредит Свјетске банке, на кредит италијанске владе, на учешће војске и коприсника кроз увећану цијену потрошene воде, али на све то сада се не може рачунати. Сада се цјелокупно финансирање обавља преко Владе Црне Горе и тако је ове године из републичког буџета за радове на регионалном водоводу издвојено четири милиона динара. Очекује се да ће се на исти начин обезбиједити и средства за реализацију програма радова за 1995. годину.

Али, након укидања санкција, може се очекивати учешће Свјетске банке која је високо оцјенила пројекат регионалног водовода, а вјероватно ће се изнаћи и нека друга рјешења – концепције и учешће страног капитала. Пројекат је подржан и од стране комисије за инвестиције Народне

родне банке Југославије и лично гувернера Аврамовића, тако да, у целини посматрано, има нада да се у догледно вријеме пријешти питање финансирања регионалног водовођа. До тада је и отворено питање завршетка радова

Оптимално, радови би се могли завршити у року од двије до двије и по године, под условом да средства редовно пристижу, али

**Приморске
Хоби-М**

НОВИНЕ КОИ СЕ НЕ ЧИТАЮ САМО ЈЕДАН ВАМ

Пословни људи,
„Приморске новине” мисле и на вас!
Представите своју фирму у „Приморским
новинама” Биће вам то реклами без
временског и просторног ограничења јер
„Приморске новине” се не читају само
један дан, нити само у једном граду.

НОВЕ КЊИГЕ

РАЗГОВОРИ ЗА СЈЕЋАЊЕ

Ранко Павићевић: „Знакови времена”, Обод 1994.

Средином јуна, Издавачко предузеће „Обод“ са Цетиња штампало је књигу „Знакови времена“ новинара Ранка Павићевића који последњих шест година живи и ради у Будви. Ријеч је о књизи која садржи 33. интервјуа која је колега Павићевић водио током 15. година свог новинарског рада, са најистакнутијим културним ствараоцима у бившој и садашњој Југославији, објављујући их у бројним југословенским информативним кућама и ревијама. Међу корицама ове занимљиве књиге, нашли су се веома интересантни разговори са Десанком Максимовић, Данилом Кишићем, Бориславом Пекићем, Матијом Бећковићем, Слободаном Селенићем, Живојином Павловићем, Чедом Вуковићем, Емиром Кустурицом, Батом Михаиловићем, Љубом Поповићем, Дадом Бурићем, Милошем Шобајићем, Слободаном Слованићем, Јадранком Јовановићем итд. итд.

Књига „Знакови времена“ на разним промоцијама у земљи, добила је одличне оцењене стручне критике. Прва промоција обављена је 21. јула на Тргу пјесника у оквиру фестивала „Град театар“, а о књизи су говорили Др Александар Јерков, академик Чедо Вуковић, проф. Божана Јелушић и новинар Драган Ђуровић.

Говорећи на промоцији у Будви истакнути књижевни критичар др Александар Јерков је рекао:

— Ја мислим да су се у овој књизи очигледно нашли добро одabrani интервјуи и мора се, селекција која је учињена, заиста похвалити као више ријечи. Прије свега због тога што су интервјуји уједначени, што су сви на једном врло завидном нивоу и што је испитивач у тим интервјујима умисли да се прилагоди свакоме писцу и да постављајући му разнолика питања, остане у сјеници, али да заправо измами оне заинтересоване и понекад жустре одговоре због којих је књига интересантна и занимљива.

Успешне промоције књиге колеге Павићевића, обављене су на Јељтњем сајму књиге у Херцег Новом, Даниловграду и Бару, а посебну пажњу књига је изазвала на овогодишњем 39.-том међународном сајму књига у Београду. На београдској промоцији говорили су проф. др Димитрије Машановић, др Александар Јерков, књижевник Момо Капор и проф. др Ратко Божовић, уз општу констатацију да је ријеч о веома вриједној књизи која показује да су значајни умјетници са којима је Павићевић разговарао сајвест своје епохе.

— Књига „Знакови времена“ новинара Ранка Павићевића, која се појавила на овогодишњем сајму у издању честите издавачке куће „Обод“ са Цетиња, пратила је између остalog на неки начин срећна лета у Будви, где је углавном настала. А настала је, може се рећи под сводовима стваралачког хотела „Могрен“, на Будванском тргу — рекао је Момо Капор.

— Листајући ову књигу са 33. интервјуа, са 33. личностима из уметности и културе, имао сам једно посталично осећање, сећајући се оних који су на жалост мртви, који физички нису међу нама, неки физички, а неки етички. Било је ту срећних људи, занимљивих личности, вредних стваралаца, било је издавачника, оних који су нас изневерили и напустили. Гледајући сада из тог времена њихова потрошена имена, њихово дело, њихове наде, оне који су добили на вредности, тек пошто су умрли, они који су стекли пијадестале

тек онда када више нису били међу нама и када им нисмо прилазили за то на пиће, схватио сам вредност овакве прве књиге, овакве књиге интервјуји који су сјајно вођени.

— Након промоција у Будви, Херцег Новом, Бару, Даниловграду и Београду, књига „Знакови времена“ колеге Ранка Павићевића, биће промовисана крајем овог и почетком наредног мјесеца, у Подгорици и Никшићу.

У овом броју „Приморских новина“ објављујемо дио интервјуја са књижевником Бориславом Пекићем.

једина имала више, метафизичко значење, подобно да поднесе моје назоре о историји и људској егзистенцији, као и о њиховој сврси. Гусарско-трговачка интерпретација Агронутике коју предлаже рационалистичка школа није ме задовољила, премда управо баш она надахнује све поступке јунака Неомиса. Из антологије су међутим, као и магијске праксе, познате знатно рафиниранје интерпретације, које укључују многе дневне култове, од орфичког до култа сунца и Зороастра. Путовање по Златно

Она више не припада градитељу иако ће се под његовим именом водити у катастарским књигама книжевности. И „Златно руно“ је таква кућа само што има тајну простирују у којој је, бар је тако пројектант замисlio — смештена на праслика текуће. Пројектант би, наравно, волио да житељи куће открију просторију и схватијој спрху, јер би лакше примио ентеријер којег је закупио. Али, тај би пројектант био лош градитељ ако би само од тог открића зависио: Ако кућа и сама за себе, и без те „тајне“ прости

СА ПРОМОЦИЈЕ НА САЈМУ У БЕОГРАДУ

— Шта Вас је привукло теми „Златног руна“? Да ли његова вјечност? Откуд и зашто мит о Руну?

— Нема смисла да на иста питања стално тражим исте или другчије формулисане одговоре. Стога ћу послужити парапразом једног којег сам већ дао у есеју „У трагању за Елеусином и трагањем Арга“. У њему, вероватно узлуд, настојим да предупредим многоbrojne неспоразуме у погледу онога што представља омиљену тему критике. Наиме, шта је стварно писац хтео да каже, а шта само изгледа да је хтео.

Изабрао сам хеленски мит јер пишем роман о Балкану, јер се његова радња (репродукција митских слика) искључиво на Балкану дешава, јер је, дакле, природно да јунацима који су потекли са овог тла владају судбине на овом тлу митски одлучене.

Агронутика је, за разлику од других хеленских митова који су такође у обзир долазили, Одисеја рецимо, с којом је била спојена темом пловидбе према неком циљу,

руно, је зато и стварност и симбол. Емпиријско искуство и трансцендентална метафора.

— Шта је заправо Златно руно? Да ли је то материјална или духовна вриједност?

— Зашто не би оставили сваком читаоцу да за себе одговори. Заптво би га подвргавали властитим идејама о томе. Пустимо га и значење сам да одaberem. Оно ће бити увек право. Увек ће непогрешиво одмеравати његово биће, његове границе могућности па и природу. Златно руно је она са чиме завршавамо своје животе. Оно се само зове златно. Какво ће бити, од нас зависи.

— Најстраственији читаоци морају се добро потрудити да би изашли на крај са три и по хиљаде страна седмотомног „Златног руна“. Како бисте им Ви помогли, односно, шта бисте понудили као неку врсту кључа за лакше разумевање Руна?

— Сваки роман је увек изнајмљена кућа. Не баш заувек, али колико траје. А то зависи од грађе. Нашим књигама, шта бог и усуд дodeli.

рије, не би била угодна за становље.

Истина је да VII књига „Руна“ писана, према хексаметарском спеву Аполонија са

Родоса, настоји да буде метафизички кључ књиге, не тек декодирање њене структуре,

— него и њена смисла. Али, ако без ње, осталих шест не могу да се читају у једноставној белетристичкој равни занимљиве и дабоме, помало фан-

тасмагоричне приче о словенском Балкану, пропостојбини Европе, полуострву чуда, ако укратко све зависи

од тога хоће ли читалац открити „занимљиву и тајанствену просторију“, а у свим се

осталим просторијама романа досађивати и не сналазити се — писац је промашио и не заслужује да се чита.

— Волео бих да се „Златно руно“ чита због приче коју

прича. Не због такозване

истине која је као и свака, сумњива, у најману руку неповерљива.

— Ево, након вишегодишње паузе, „Приморске новине“

поново се појављују на киосцима дуж наше ривијере и поштанским

саџидима наших бројних претплатника, иначе грађана наше општине, који живе у Београду, Банату, Бачкој и широм земље. Свакако њихово поновно појављивање посебно ће обрадовати наше иселенике у Америци, Аустралији и другим земљама света којима је ово гласило било незамениљива веза са старим крајем.

— Овај локални лист је у току

свог двадесетогодишњег излажења стекао репутацију једног од најкавалитетнијих локалних листова у нашој

Републици и стизао готово у сваки дом, у сваку радиону организацију и радио колектив на подручју наше општине.

Наравно, због његовог петнаестогодишњег и мјесечног излажења, он није могао бити благовремени информатор,

али је постао својеврсна хроника живота, рада и

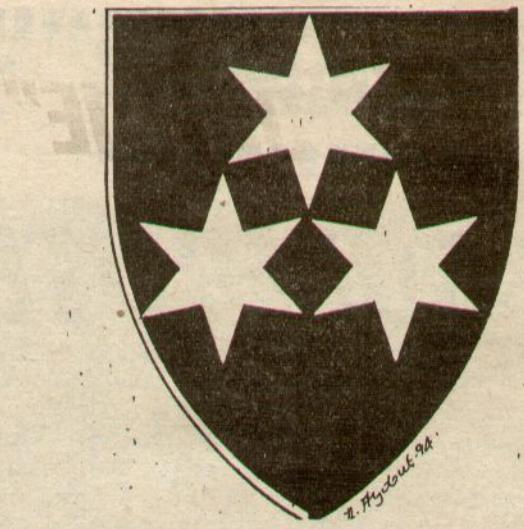
развоја наше комуне.

И када је престало његово излажење, наводно због финансијских разлога, многи грађани су се питали зашто се то дозволило када се зна

да се изналазе средства за финансирање много мање значајних, краткотрајних,

безефектних манифестија и „спектакала“ којија

не остаја никакав трајесим

ПОВОДОМ ПОННОВОНОГ ИЗЛАЖЕЊА „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

РИЈЕЧ БИВШИХ УРЕДНИКА

Владимир Станишић је у дводесетогодишњем излажењу „Приморских новина“ провео најдуже времена у „врлој“ столици (новинари немају фотеле) главног уредника овог листа. Један је од покретача овог гласила, а стицајем околности налазио се на мјесту главног и одговорног уредника када је, услед беспарице, прије три године лист престао да излази, што је изузетно тешко пало.

Милован Пајковић је такође у дужем периоду био главни и одговорни уредник „Приморских новина“. Обојица су за читаво време њихова излажења били цијењени сарадници листа, па и онда када су професионално били везани за нека друга радна мјеста. Обојица су данас пензионери, и обећавају да се још дуго неће одвајати од свог листа којему су даровали многе године рада и стваралачког заноса. Међу првима су нам се јавили за, да се тако изразимо, први број након трогодишње паузе.

Следиће да је локални лист за сваку друштвено-економску заједницу незамјениљив штитво за сваког њеног житеља, почев од основа до пензионера, многе, много симромашније пријатељске општине него што је наша, усјељене су да и у врхунцу економске кризе, одрже своје локалне новине и обезбиједе континuitet њиховог излажења. Треба се надати да ће убудуће и код наших надлежних општинских структура за ово гласило бити више разумијевања.

Владимир Станишић

ПОЗДРАВЉАМ поновно излажење „Приморских новина“. Штета што је дошло до прекида у њиховом континuitetu. Поновним појављивањем овог листа добија се још једном, важан вид информисања за који смо до сада били ускраћени.

Очекујем да ће „Приморске новине“ поштено информисати грађане, као и да ће највише писати о њиховим свакодневним животним проблемима. Надам се, такође, да ће оне отворити своје странице за она мишљења, предлоге и сугестије, која ће помоћи укупном развоју наше општине. Буде ли тако, онда ће ове новине бити тражене и радо читане.

Милован Пајковић

БАНКА ПОСЛОВНОГ СВИЈЕТА

КОМЕРЦИЈАЛНА

БАНКА

КОМЕРЦБАНКА А.Д.

БЕОГРАД

ЕКСПОЗИТУРА БУДВА

Телефони (086) 51-545, 51-556. Факс (086) 51-794

ОБНОВА МАНАСТИРА ДУЉЕВО

„ИЗРОНИЛЕ“ ФРЕСКЕ НЕМАЊИЋА

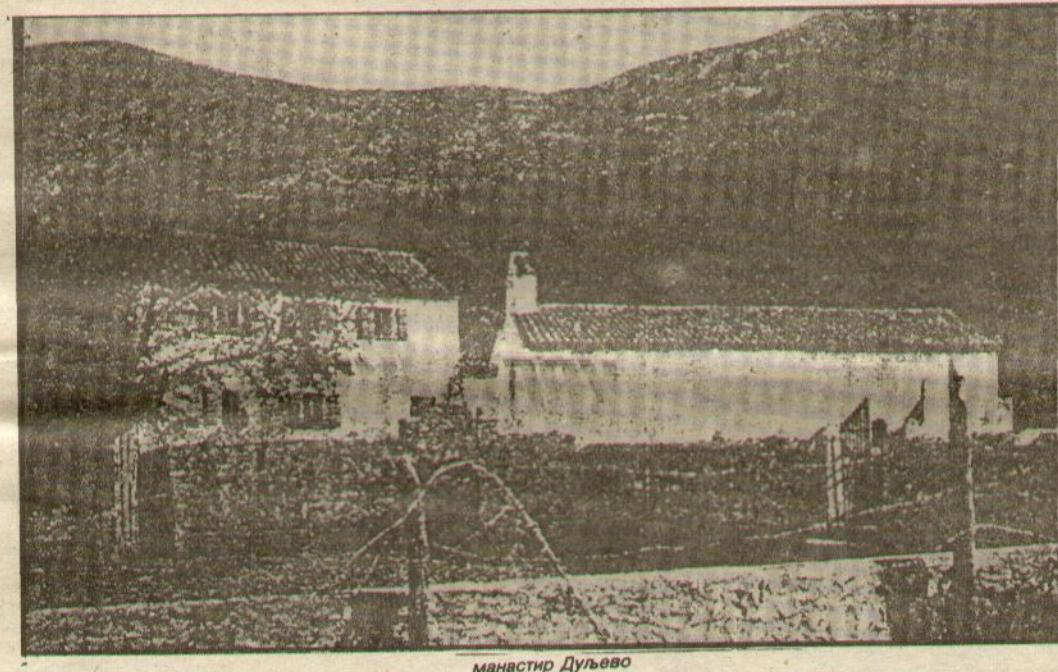
Уједно од Будве, уз само море, на простору од Бечића до Чања, претежу се Паштровићи. Претпоставља се да су им добили по властелинској породици Паштровић која је негде средином XIV вијека дошла да се овде настани, а чије је дубље поријекло до данасстало непознато. Руски поморски официр Владимир Броневски, који је почетком XIX вијека походио наше крајеве, у својим записима наводи да име Паштровић на словенском језику значи „по страни“, или „они који живе на граници“, јер су, у ствари, и живјели на крајњој граници која дијели Словене од Грка. У Паштровићима се до данас није одржало презиме Паштровић. Као стара српска и бокељска општина, легендарно су познати по очувану националног идентитета и отпорности према различитим страним утицајима којима је била интензивно изложена током вијекова. Овоме су, у првом реду, дјецинијела четири културно-историјски значајна манастирска комплекса који од давнина, просјећујући народ, уздижу

налази се и у књизи коју је 1789. године дуљевски игуман Михаило даровао попу Андрију Угљешину. Историјски значајан податак је да се у овом манастиру искушавао и закалуђерио знаменити српски патријарх Арсеније III Чарнојевић, иначе родом из ових крајева. Овде се закалуђерио и гласовити настојајељ манастира Дечани, архимандрит Данило Кажанегра (умро 1820.). Под турском најездом 1785. године, манастир пали и разара Махмутпашија Бушлатија, а већ следеће 1786. бива обновљен. Негде до половине XIX вијека, Дуљево је било тијесно повезано са манастиром Савина, код Херцег-Новог. Године 1894. херцеговачки владик Саватије Љуби-братић је одређен број калуђера из манастира Савина послу у манастиру Дуљево, о чему постоје писани извори. Аустријанци пљачкају манастир 1916. године и са звоника цркве односно звону, чуveno по нарочитом звуку. Саво Јоков Кулач је даровао касније цркви ново звоно за душу свог сина Вида. Дуљевски манастир је, уз извесне прекиде, до данас

то јесте урађена је конструкција санација манастирске зграде и цркве Св. Стефана, док је Републички завод за заштиту споменика културе - Цетиње извршио радове на истраживању и превентивној заштити, урадио и пројекат конзервације и рестаурације живописа манастирске цркве. Ове године је и реализација пројекта приведена крају, тако да јасније указује да је ријеч о изузетно вриједном открићу сликарства које скоро и да нема директних паралела на простору наше земље. Иако прилично општећен, дуљевски живопис, вјековима скрiven испод дебелог слоја малтера, изненађује квалитетом изrade. Новопronađene фреске, својим распоредом сцена и приказа, и иконографијом, уз извјесна помјењава, поштују византијски канон и традицију, док у погледу стила нијесу сасвим одољеле уплыву готичких елемената карактеристичних за западњачко сликарство тога времена. У првој зони, изнад сокла који садржи фигурано-флоралну и геометријску декорацију, представљени су ликови светитеља у природној величини. Тако на

благо наглашен. Пропорције фигура и сцена нијесу баш најсавршеније прилагођене димензијама унутрашње архитектуре храма. Прикази светитеља у природној величини са већим, неприродно укрућеним и тврдо моделисаним главама, а, затим, и декорација сокла изведена орнаментиком у којој преовлађују фигурано-геометријски мотиви, указују на уплив утицаја са Запада, те да ово сликарство помно не прати линију развоја стила умјетности који је доминирао у унutraшњости Балкана. Готички утицај је доспио у наше крајеве најчешће, углавном, преко Италије, прецизније Апулије и Ломбардије, а касније и из Венеције. Шкрти остаци готичког сликарства код нас, најчешће су помијешани са традицијом византијских ликовних схватања, а најпознатије примјере типичног сликарства овог времена имамо у цркви Св. Михаила у Котору (XIV в.) и цркви Св. Василије у Столицама (XV в.). Оригинални спој супротних тенденција источновизантијских и западноготичких елемената у стилу новооткривених фресака, посебна су карактеристика дуљевског живописа који је стрпљиво дочекао крај, односно завршетак конзерваторских радова. Окончаше конзерваторских радова свакако је омогућило потпунију презентацију живописа овог манастира, који је битно утицаји на расvjетљавање средњовјековне историје културе овог дијела нашег Приморја, па и шире.

Луција Ђурашковић

манастир Дуљево

овај крај. То су манастири Прасквица, Дуљево, Режевићи и Градиште, географски скоро подједнако удаљени један од другог.

Манастир Дуљево је саграђен надомак Св. Стефана, у залеђу на једној висоравни, сјевероисточно од манастира Прасквице, на око 470 м. надморске висине, изнад села Кулач. Руски каменар Јевор Стрганов је крајем XVIII и почетком XIX вијека сам поплочао стрмени пут од манастира Прасквице до Дуљева. Као и остали манастирски комплекси на овом подручју, манастир Дуљево је током историје доживио многа разарања и обнове, тако да поузданих научних сазнања и података о првобитном његовом настанку до скоро и да није било. Раније се претпостављало само на основу народног предања, док данас можемо са сигурношћу поузданје рећи, да је Дуљево једна од задужбина династије Немањића, тачније цара Душана (1308-1355.). Због вјековне повезаности са манастиром Високи Дечани, такође се сматра да је основан као метох дечанске левре. Писани извори га први пут помињу 1677. године, када су паштровски главари на једном збору изабрали за игумана неког О. Борђа. Манастир се спомиње и у једној Антологији који је руски цар Петар Велики године 1715. поклонио црногорском митрополиту Данилу, а која је штампана у Москви 1706. године. Књига се касније налазила и чувала у цркви села Никовића у кртолској општини. Спомен о манастиру

остао активан нарочито захваљујући залагању заслужног управитеља манастира јеромонаха Бориса Кажанегре. Данас се о манастиру здушно брине Отац Саво са још два калуђера. Разорни земљотрес 1979. год. тешко је оштетио овај сакрални комплекс, али је, на срећу, до приноја открићу фресака за које се претпоставља да датирају из половине XIV вијека.

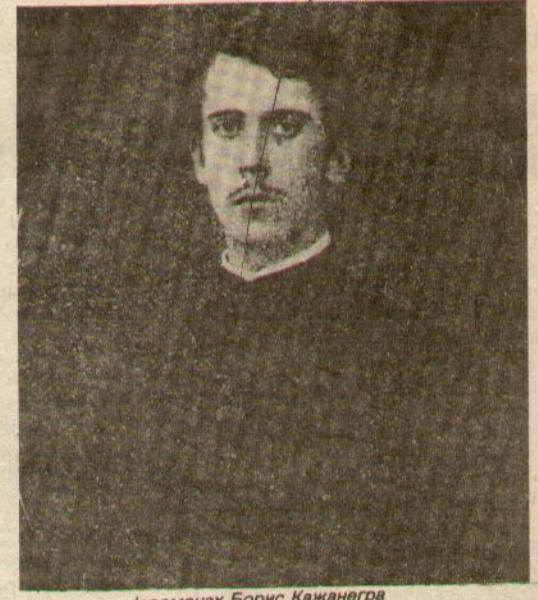
Манастирски комплекс Дуљево чине црква посвећена Светом архијакону Стефану, манастирска зграда која је некад служила као школа и остатки првобитног конака. Непосредно изнад манастира налазе се двије испосничке пећине за које се везује легенда о боравку Светог Саве у једној од њих пред свој посљедњи пут у Свету Гору. Црква Св. Стефана је саграђена од донекле правилно обрађеног тесаника. Скромних је димензија и архитектонски не одступа од типа грађевина који се често јавља на овим просторима. То је једнобродна грађевина са дубоком полукружном апсидом на источној страни и звоником „на преслицу“ са једним отвором. Непропорцијално издуженом изгледу грађевине доприноси нешто кашије дозидана притрата. Цијела црква засведена је карактеристичним полуобличастим сводом у виду благог преломљеног лука, што упућује на готички утицај са Запада. Унутрашњост цркве је са два пара плитких пиластра подијељена на три травеја. На западној фасади, изнад врата, налази се розета у облику писаног крста.

Послије земљотresa 1979. године манастир је обновљен,

то јесте урађена је конструкција санација манастирске зграде и цркве Св. Стефана, док је Републички завод за заштиту споменика културе - Цетиње извршио радове на истраживању и превентивној заштити, урадио и пројекат конзервације и рестаурације живописа манастирске цркве. Ове године је и реализација пројекта приведена крају, тако да јасније указује да је ријеч о изузетно вриједном открићу сликарства које скоро и да нема директних паралела на простору наше земље. Иако прилично општећен, дуљевски живопис, вјековима скрiven испод дебелог слоја малтера, изненађује квалитетом изrade. Новопronađene фреске, својим распоредом сцена и приказа, и иконографијом, уз извјесна помјењава, поштују византијски канон и традицију, док у погледу стила нијесу сасвим одољеле уплыву готичких елемената карактеристичних за западњачко сликарство тога времена. У првој зони, изнад сокла који садржи фигурано-флоралну и геометријску декорацију, представљени су ликови светитеља у природној величини. Тако на

благо наглашен. Пропорције фигура и сцена нијесу баш најсавршеније прилагођене димензијама унутрашње архитектуре храма. Прикази светитеља у природној величини са већим, неприродно укрућеним и тврдо моделисаним главама, а, затим, и декорација сокла изведена орнаментиком у којој преовлађују фигурано-геометријски мотиви, указују на уплив утицаја са Запада, те да ово сликарство помно не прати линију развоја стила умјетности који је доминирао у унutraшњости Балкана. Готички утицај је доспио у наше крајеве најчешће, углавном, преко Италије, прецизније Апулије и Ломбардије, а касније и из Венеције. Шкрти остаци готичког сликарства код нас, најчешће су помијешани са традицијом византијских ликовних схватања, а најпознатије примјере типичног сликарства овог времена имамо у цркви Св. Михаила у Котору (XIV в.) и цркви Св. Василије у Столицама (XV в.). Оригинални спој супротних тенденција источновизантијских и западноготичких елемената у стилу новооткривених фресака, посебна су карактеристика дуљевског живописа који је стрпљиво дочекао крај, односно завршетак конзерваторских радова.

Луција Ђурашковић

Јеромонах Борис Кажанегра

РИЈЕЧ МИНИСТРА

МИНИСТАР културе у Влади Црне Горе Јоаким Челебић, посетио је почетком новембра манастир Дуљево изнад Светог Стефана чија је санација у току, а радове на обнови једног од најстаријих манастира на овом подручју изводе стручњаци Републичког завода за заштиту споменика културе са Цетиња.

Након обиласка манастира министар Челебић је за „Пријомске новине“ изјавио:

– Политика Министарства културе у Влади Црне Горе у овој области, даје примат књизи и споменицима културе. Књизи у прослави попа милијуму штампане књиге, а споменицима у оквиру повратка стварија, средњовјековној култури која је била помало запуштена и готово заборављена. Тако се на извјестан начин сријећу ова два најснажнија културна феномена, књига, дакле рукописана, а касније штампана са једне стране и фреска са друге. По томе је наша култура позната у свијету и то је дио оног општедуховног напора везаног за средњи вијек, када је наша култура равноправно са осталима ступала на континентални позорници. Мало је чини ми се била заборављена књига и фреска такође.

Манастир Дуљево је једна фасцинантна појава и био је у рушевинама стотинама година. Подигнут је средином XIV вијека и његова фреска је била запретана стотинама година. Тек у земљотресу, стицајем околности, фреска је отворена и као таква ових десетак година остајала несанирана. Ове године смо одлучили да је санирамо до краја, тако да је сачувано оно ше се од ње могло сачувати, а самим тим, сачуван је и дио непроцењиве културне баштине.

Р. Павићевић

МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА**ИЗЛОЖБЕ ЗА ПАМЋЕЊЕ**

КАКО се ближи крај овогодишње ликовне сезоне јасно се може сагледати цјелокупан рад Модерне галерије у овој години. Без обзира на многе финансиске потешкоће са којима се сусретала и у овој години, галерија је успјела да реализује пет самосталних и пет групних изложби. Многе од њих ће се памтити како богатством имена тако и високим квалитетом изложених дјела.

Ликовни програм у овој години започео је групном изложбом „Подгорички сликари“, на којој су представљени радови средње и младе генерације црногорских ствараоца. Различите тематске преокупације, сликарска ријешења и приступи материји свих присутних црногорских умјетника показали су нам докле се стигло са новинама у ликовној уметности у Црној Гори.

Фебруар мјесец је протекао у знаку изложбе, сликара из Мориња, Луке Берберовића. Овај умјетник нам је овом изложбом још једном потврдио да је остао вјеран надреалном стилском опредјељењу о чему можда најбоље говори занимљива иконографија његових слика. Прича коју Берберовић прича на својим платним најзначајнијим подсећајима на модерну митологију изтуђених људских прилика чије загонетне појаве извирју из слојева подслјесног.

Са великим интересовањем је сlijedila изложба Барокни портрети Боке Которске XVII и XVIII вијека. Били су то изложени портрети познатих личности тога времена из: Котора, Пераста, Причња и Доброте а власништво су музеја града Пераста, Поморског музеја Црне Горе и Бискупског ординarijata у Котору. Међу двадесет изложених дела посебну пажњу су привукла платне венецијанских сликара Александра Лонгија и П.П. Мартинија. Посебан куриозитет су представљала платна Трипа Коколе, мајстора из Пераста. Јасно се може закључити да поред умјетничких вриједности оваја дјела имају изузетан културно-историјски значај и представљају драгоцен документ о једном давном времену и личностима Боке Которске.

Јулиј мјесец ће се у Модерној галерији памтити по великој ретроспективи Милана Коњовића. Послиje Српске Академије Наука и Умјетности ово је прва постхумна изложба посвећена великану југословенског сликарства. Назив изложбе је био „Осјећајност, страст и духовност“. Изложени Коњовићеви пејзажи су и овог пута показали да је Војводина његов цијeli живот јер је велики мајстор увијек истicao: „Ужарена Војводина је нешто сасвим посебно. Када сам на њеној земљи, понешен сам некаквим магичним струјама. Ја имам снажну вјажујућу природу је ужасно снажна

ФЕСТИВАЛ ГРАД ТЕАТАР

У ЗНАКУ ШЕКСПИРА И ЉУБИШЕ

ГРАД ТЕАТАР одвијао се по добро утврђеној и јасној концепцији. За 51 ноћ изведена су 143 програма: 48 драмских, 32 музичка, 6 ликовних, 56 вечери на Тргу пјесника. У оквиру драмског блока било је 38 позоришних представа, 27 концерата класичне музике, двије опере, два рок концерта, а број учесника фестивала - 1.200.

Осми фестивал је у програмском и организационом погледу, каже **Бранислава Љијешевић**, директор Града театра, надмашао све претходне.

- Изложба Ратка Вулановића (скулптура) један је од таквих програма. Поставка скulpтуре необичних камених облика на простору испред Старог града дала је Будви димензију коју до сада није имала. Камене форме мамутских димензија, које асоцирају на бродове, капије, античка скулптила или прошлије, како су их у приказима видели ликовни критичари, остала су забиљежене на хиљадама фотографија.

Она даље каже: "Будва је у неким тренуцима живјела животом монденског љетовалишта. Тако је било на отварању изложбе Николе Гвозденовића-Гвозда. Дошла је публика која посјеђује пашике, римске, миланске, београдске и друге салоне. Посјета каква није запамћена ни на једној ликовној изложби".

Највећу пажњу и ове године изазивају драмски блок. Пrikazano је заиста све најбоље са југословенског простора.

Класика варира на безброј могућих начина. Савремена драма постаје класика нашег доба, модерна драма се базира на покрету-филмична је. Све ово је виђено на фестивалу у драмама Народног позоришта из Новог Сада, Народног позоришта из Сомбора, Југословенског драмског позоришта, Битеф театра, Театра Дијк, из Амстердама, Црногорског народног позоришта, Атељеа 212, Зетског дома, Позоришта на Теразијама, Театра Култ, представа Новосадског љетњег фестивала, Народног позоришта из Суботице...

Извођена су дјела, Шекспир, Бомаршеа, Голдонија, Стриндберга, Његоша, Чехова, Стевана Митрова Љубише, Виде Огњеновић, Радмила Војводић, Мамета, Генца, Бекета, Женеа, Александра Поповића, Душана Јовановића...

Драме, Троил и Кресида, Укроћена горопад, Краљ Лир, Фигарова женидба, Терговци, Госпођица Јулија, Лажни цар Шћепан Мали, Послије пола вијека, Трус и трепет, Принцеза Ксенија од Црне Горе, Олеана, Медеја, Лукреција или Ждеро, Оксиморон, љубичица, Службенице, Смрт и дјевојка, Мрешћење шарана, Берлин утопија, Торпедо... су добро примљене од стране пубlike.

Ако би требало издвојити оне наслове, који су оставили посебан утисак, не рачнујући овољетошње премијере то би биле: Лукреција или Ждеро, у режији Јагоша Марковића, Оксиморон, Дејана Мијача, Терговци, Виде Огњеновић, Госпођица Јулија, Стева Жигона, Антигона, Љубише Ристића, можда једна или двије.

Добро одабран и посебно изведен драмски програм достигао је зенит у продукцијама за овољетошњи Град театара. Троил и Кресида, у режији Дејана Мијача, рађена је по тексту Вилијама Шекспира. Била је то копродукција Југословенског драмског позоришта и Града театра.

- Можда је то најбоље постављен Шекспир на југословенским сценама, вели госпођа Љијешевић.

Неке сцене у Троилу и Кресиди доживљавају се као сан, игра Париса и Јелене, сценски покрет у сукобу Грка и Тројанаца и пожар Троја, ка-

да је цијела Цитадела у пламену. Улогом Терзита, Воја Брајовић је остварио изванредну рољу. Иронија и гројеска којом Мијач демистификује јунаке најславнијег рата у историји, веза са крајем двадесетог вијека кроз костим Ахејаца, сценографија разлупаних луксузних аутомобила у функцији представе, затим музика која радију смјешта у азијатске просторе, где се по легенди водио Тројански рат, а затим враћање драме у токове наше садашње драме, односно трагедије, изузетне су вриједности представе.

- Велику захвалност за овај пројекат дугујем господину Дејану Мијачу (исто као и прошлог љета за Лажног цара Шћепана Малог) и Југословенском драмском позоришту са којим је и овољетошња сарадња била коректна, професионална и пријатељска.

Други пројекат премијерно изведен је сценски игроказ Трус и трепет (текст и режија Вида Огњеновић) посвећен 170. годишњици рођења нашег писца Стевана Митрова Љубише.

- Град театар је цијelu годину посветио истраживању Јубишиног дјела и на посебан начин, достојан великог прозног писца, приступио обиљежавању јубилеја. Из речника аутобиографије и прича Вука Дојчевића, појавио се богати, језик Јубишијине прозе. Музиком, ријечу и покретом проговорили су приморски јунаци Јубишина времена, оживјеле легенде, митови и обичаји. У надахнутој режији госпође Виде Огњеновић, Јубишића је постао наш савременик. Сонгове базирane на теме из националног мелоса компоновала је госпођа Ивана Стефановић а глумци Стела Ђетковић, Светозар Цветковић и Бранислав Зременски, показали су сву раскошност глумачког умјеша.

Године 1994. је један од највећих познавалаца Јубишића дјела правећи од рјечника живу материју, каже Ерика Љијешевић.

Град театар је тако добио високостилизовану, духовиту, отмену представу, која игром у три нивоа (ријеч, музика, покрет) отвара богате слојеве запретене културне баштине нашег приморског појаса.

Музички програм добио је ове године нови квалитет - постављањем на Цитадели дјеље веристичке опере: Ка-валерија рустикана, Пјетра Маскаљија и Пајаџе, Руђера Леонковића, обавдије у извођењу новосадске опере са со-листима Дуњом Симић, Жельком Лучићем, Сергејем Дубровином...

Након тога одржана је серија концерата у Сантамарији. Сцена је уступљена младима са музичких академија Подгорице и Новог Сада, али и њихових професора. Памтиће се пијанизам Бочкарјова, затим Сотничук и Оксана Прудник из Подгорице.

Наступ академије умјетности из Новог Сада доживљен је изузетно, посебно челистима, Иштвана Варге, флаутистије европског формата Лауре Леви-Аксини, пијанисткиње Ирис Кобал, кларинетисте Николе Срдић, трубача Лауре Вукобратовић. Свирали су у мањим музичким саставима, углавном камерну музику.

Концерт Камерног оркестра ТВ Црне Горе, под управом Радована Паповића, као и увијек изванредно је примљен, а у памћењу ће остати наступ хора Првог београдског пјевачког друштва који је надахнуто изводио српску и руску духовну музику.

У сјећању су остали концерти оперских зијезда, Вјоре Мирановић, Дуве Симић и Сање Керкез.

Два концерта нашег најпознатијег шансонера, Ђорђа Балашевића изазва-

ла су велико интересовање пубlike, тако је Цитадела била тијесна да прими све поштоваоце овог нашег кантантора.

Цез се послије пет година вратио на фестивал.

Концерт који су извели између цркве Свете Тројице, Сантамарије и Светог Саве, Стјепка Гут, Мимо Митровић, Клаус Рајбл и Ана Лаувергнац одушевио је публику.

Ликовни живот имао је, изузетних експозиција - скулптуре Ратка Вулановића и слике Николе Гвозденовића-Гвозда. Обадије специјално рађене за будванске просторе. Гвоздове слике су "осликале" Сантамарију. Речено је било, да је Сантамарија претворена у Сикстинску капelu.

У Сантамарији излагали су Драган Карадић, један од најбољих црногорских апстрактних сликара и Деса Керечки-Мустур из Београда која свој свијет маште

изузетно је била.

Град театар је и ове године остварио сарадњу са сусједним градовима: Цетињем, Котором, Барским љетописом...

Фестивал је и ове године

ла је остало финансирање. Ипак, фестивал је успјешно завршен.

Финансирање се одвијало у два нивоа: из буџета општине, републике и министарства за културу Црне Горе и Србије и путем спонзора.

Потписан је био Уговор са маркетингом организацијом Марк-план из Панчева на 150.000 динара. Марк-план је на почетку фестивала уплатио 35.000 динара.

Ипак, Град театар нијесу оставили провјерени пријатељи: Меркур и Лозатурс из Будве, ПИМ-а - Котор, ХТП Улцињска ривијера, ХТП Бока Холдинг „Радоје Да-

кић“ - Подгорица, АМС Ју-

гославије, ЈП Морско добро Црне Горе, Интерконт - Београд, УТИП - Подгорица, затим ХТП Будванска ривијера, Монтенегробанка, ЈАТ, Сава Центар - Београд...

Оцјена је, да је овоље-

Дејан Мијач

ХОЋЕ МЕ НАГРАДЕ

Одлука Жирија фестивала Града театра је једногласна: награда овог фестивала даје драмском стваралаштву додијељује се реди-тельу Дејану Мијачу за режију представе које су овог јетра обилjeли Град театар: Троил и Кресида, Вељима Шекспира, Лажни цар Шћепан Мали, Петра Петровића Његоша и Оксиморон, Светислава Басара. Два класична и једна савремена комада. Дејан Мијач је режирао на високом уметничком нивоу у живим и ангажованом дијалогу са савременошћу, рекао је Мило Ђукановић, предсједник Савјета Града театра и премијер црногорске владе, уручујући награду Града театра за 1994. годину Дејану Мијачу у новчаном износу од 3.000 динара и слици Николе Гвозденовића-Гвозда.

- Захваљујем жирију. Захваљујем Граду театру. Награда ме је обрадовала. Моја сарадња са Градом театром је почела прошле године. На задовољство једне и друге стране. Мислим да ће се она наставити-рекао је Мијач примијењујући награду.

Први пут у својој дугој каријери Дејан Мијач је режирао једно Његошево дјело - Лажни цар Шћепан Мали. Та представа последњих дана јула прошле године је на ноге подигла цијелу Будву. Сви су хтјели да присуствују премијери. Исто је било и овог јетра представом Вилијема Шекспира Троил и Кресида.

- Када је ријеч о наградама, оне ме прате од почетка каријере и не могу се жалити да их не добијам. Ову Града театра до сада пјесам освојио, јер је није ни било. Чини ми се да сам све професионалне нагrade из моје највеће земље добио. Ниједна ме није заобишла. На основу тога морам да имам реалнији однос, када су у питању награде. Оне пријају, али уметника и обавезују.

За разлику од Шћепана Малог, истиче Мијач, којег сам поставио тако да иста представа буде на отвореном и унутра, Троил и Кресида имаје двајве верзије. Прва је фестивалска у Будви, а друга ће бити - на сцени ЈДП. Основна разлика је у томе што је будванска представа била више пучког карактера, заснована на неком брехтијанском принципу и у свом основном виду има нечега од оперског спектакла. У затвореној сцени, кутији, како то ми кажемо она ће бити више интимистичка.

У Будви је тројански рат приказан као једна пошаст, која је релана у односу на људе, а на сцени у Београду тај рат приказајемо унутар људи. Посебно ми је драго што сам уз награду и повељу добио и слику Николе Гвозденовића-Гвозда, јер и ја сам привржен корјену одакле су Мијачи из Примнице, одакле је Гвозд. Слици ће се радовати и мој отац Божко (83) који је рођен у селу Орах у Примници.

■ Станко Паповић

РИЈЕЧ МИЛОРАДА ПАВИЋА

Цијењени суграђани Стевана Митрова Љубише, цијењени пријатељи литературе, хтио бих да кажем, да је лијепо што је Будва установила овакву награду. Хтио бих да кажем и зашто се и ја осјећам лијепо што примам награду „Стеван Митров Љубиша“. Мислим да је веома значајно у овом тренутку у којем живимо, мислити и на пријатеље. Међународна награда као што је награда „Стеван Митров Љубиша“ од првог тренутка значи, да ћемо мочи да се одужимо и по неком од наших нажалост ријетких пријатеља у свијету, али, за пријатеље се морамо борити, као што се човјек увијек мора борити за пријатеља.

То је, dakle, једна важна димензија ове награде и важно је, да Будва, Црна Гора и Југославија имају једну такву награду. Рећи ћу и зашто се добро осјећам примајући ову награду која носи име великог српског писца и приповедача из прошлог вијека. Стеван Митров Љубиша уз Симу Матавуља један је од највећих наших стилиста у књижевности 19. века. Обојицу повезују савршено стилско умијење. Сваки има своју особеност. Велика је срећа за једног савременог писца, када може добити награду Стевана Митрова Љубише, чије језичко мајсторство за мене је одувијек било засјењујуће.

Захваљујем Будви на ова два дара - рекао је 18. јула навече примајући тек установљену награду Трга пјес

ПОДВИГ ВАТЕРПОЛИСТА ИЗ БУДВЕ

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА—ШАМПИОН

● Милановић и Шоштар отишли за Шпанију, а Рађеновић и Утапијају ● Нови чланови браћа Васовић, Милинић, Прланиновић и Никчевић ● Купцизитет: двије титуле Шоштара у једној сезони, у Италији и Југославији

БУДВАНСКА ривијера је осамнаести шампион Југославије. У четвртју посљедњој финалној утакмици „плеј офа“ савладан је Партизан, заслужено 12:11 (3:2, 3:2, 4:4, 2:3). То је било 25. септембра у базену у Градској луци. То вече кључало је у базену, али и око њега. Било је величанствено слушати више од 3.500 громогласних навијача Будванске ривијере како навијају „Ми смо шампиони, ми смо шампиони...“ У том тренуцима Партизанови играчи, али и чланови управе су били ошамућени. Нијесу вјеровали да ће им 18. титула коју су од 1988. године жељно пријељквали то вече измањи. Изгубили су од боље, хомогеније екипе, предвођене искусним интернационалцима, Шоштаром, Рађеновићем и Милановићем.

Будванска ривијера побједила је у овогодишњем циклусу такмичења све своје противнике у Будви, сем Црвену звезду, која је на „ужареном“ пливалишту у Будви освојила бод.

настављено следеће вечери у истом амбијенту.

Прије почетка славља, градоначелник, Жарко Миковић приредио је пријем у част шампиона.

Честитке са свих страна

— Од свег срца вам честитам титулу коју сте освојили у изузетно тешкој конкуренцији. То је ваш велики успјех, али и Будве, рекао је Миковић.

Послије пријема код градоначелника, славље се пренијело поново у башти хотела „Монтенегро“, где се пекао во на ражњу од преко 200 килограма. Поново се окупило много угледног свијета, али били су и сви они који су до-принијели шампионском титулу. Прије свих играчи.

— Ово је моја прва титула у дванаестогодишњој каријери. Прије Будве играо сам за Бечеј и римски Лацио. Заслужено смо освојили титулу. Одиграли смо осам утакмица за двије недеље. Изузетно напорно. Посљедње утакмице су биле против нај-

лазим у Барселону. Зоран Ковачевић, капитен Будванске ривијере:

— Пресрећан сам што смо освојили прво место. Ово је моја друга титула. Права је била 1986. године, када сам играо за екупу Котора.

■ Станко Паповић

ФУДБАЛ
ЈАКИ САМО — КУЋИ

ФУДБАЛЕРИ Мограна добро „гурају“ у А групи друге савезне лиге. Током јесени, након промјењених игара и резултата, они „шетају“ од првог до четвртог места, што се може оцјенити као релативни успјех.

Оно што је карактеристично за будванског друголигаша у овом првенству су убједљиве игре и побједе на игралишту у Лутовима и — порази на страни. Само с једног гостовања — било је то у Кикинди — донијет је један бод, у свим осталим сусретима Будвани су изгубили.

Након испадања из прве Б лиге, дошло је до битних промјена у клубу. Неколико фудбалера је напустило ову средину, а извршене су и промјене у стручном штабу. Директорској палици над првим тимом преузeo је некада познати фудбалер, који је успјешно наступао у више клубова и већ искусни стручњак Жељко Марковић, који је затекао један мјешовити састав, са доста младих играча којима недостају — утакмице. У том тиму, који чини изјасни спој младости и искуства, требало је многе полуте покренути, уградити линије, створити игру. Захтијевало је то поред доста труда и спретности и прилично опрезности и педагошке умјешности, што је овај млади стручњак и испољио.

— На свом „буњишту“ смо неприкосновени, побјеђујемо све и то убједљиво, о чему свједочи и наша гол-разлика, каже Жељко Марковић. — Но, нажалост, бар засад немамо игру на страни. Уствари и не играмо толико лоше колико показују резултати. На неколико сусрета смо поражени примајући голове у посљедњим тренуцима. Доста је бојажљивости у наступима на страни, некако се брзо предајемо, можда и првиме респектујемо противнике, који по квалитету нијесу изнад нас. Има ту и судијских „зачина“ и још којечега, али верујем, да немо и то исправити.

Треба стрпљења и рада доста, а за то, колико видим, има расположења. Битно је да се некако задржимо у горњем дијелу табеле.

Подмлађени састав Будвани има шансу у наставку првенства побољша игру, па и резултате. Посебно на страни. Гаранција за то су млади, даровити фудбалери какви су Младен Станишић, који је показао да зна да сам рјешава утакмице, Жељко Јовановић, Божковић, Пима и други који имају изванредну подршку у искусним и пре-каљеним борцима какви су Божидар Вуксановић, Драган Аничић, Миодраг Брајовић...

■ С.Грговић

— Тешко је сједети на клу-

ЦЕНОВНИК

ПОВОДОМ ОГЛАСНОГ ПРОСТОРА У „ПРИМОРСКИМ НОВИНАМА“

Цијена страна	500 динара
Половина стране	300 динара
Четвртина стране	180 динара
Осмина стране	100 динара

Знак фирме 4x4 цм	200 динара
— на првој страни	150 динара
— на посљедњој страни	100 динара
— на средњим странама	50 динара

Мали огласи
— стубачни сантиметар 10 динара

Цијене осталих услуга се посебно утврђују.

ЦЕНОВНИК

за емитовање ЕПП-а на Радио Будви за период 01. 06. до 31. 12. '94.

МАЛИ ОГЛАСИ у терминима 10,15, 15,15, 17,00 сати

— дневно емитовање за грађане	8,00 дин.
— попуст на 10 дана и више – 20%	
— дневно емитовање за правна лица ...	15,00 дин.
— попуст на 10 дана и више – 20%	

СПОТОВИ – осам пута у току дана

— израда спота	30,00 дин.
— дневно емитовање спота	25,00 дин.
— попуст на 15 дана – 20%	
— попуст на 30 дана – 30%	

СПОНЗОРСКЕ ЕМИСИЈЕ

(гостовање у емисијама, емитовање реклами, представљање фирме, додјела награда слушаоцима)

— емисија до 15 минута	30,00 дин.
— емисија до 30 минута	60,00 дин.
— емисија до 60 минута	100,00 дин.

СПОНЗОРСТВО ЕМИСИЈЕ „ЗАБАВНИ ЧЕТВРТАК“

— додјељивање награде слушаоцима ..	30,00 дин.
— емитовање спотова током емисије	50,00 дин.

Попуст за више емитовања дневно и за дужи период (15 дана, један мјесец, пола године или годину) посебно се утврђује.

IN MEMORIAM

ГОРАН КАЛЕЗИЋ

учествовао у стварању његових првих великих резултата у републичком и савезном рангу. Својим спортским људским квалитетима стекао је велико повјерење и поштовање у клубу, а једно време носио је и капитенску траку.

Након усјешне каријере играча Горан Калезић није напустио фудбал и „Могрен“ — посветио се тренерском послу и раду са младим каратеријама а био је и тренер првог тима. У посљедњим динама свог живота обављао је дужност руководиоца Опладинске школе ФК „Могрен“. Његовом прераном смрћу „Могрен“ и будвански фудбал су изгубили дивљачека, педагога и васпитача, од кога се заиста имала штета научити.

Горан Калезић је сахранен 10. новембра у Будви у присуству великог броја спорта, грађана Будве, Подгорице и других мјesta.

ТУРНИР У БОЋАЊУ

НАЈБОЉА „БУДВА I“

ПОВОДОМ Dana ослобођења општине Боћањи савез Будве организовао је турнир на коме је учествовало шест екипа из Херцег-Новог, Котора, Тивта и Будве. Турнир је отворио и поздравио у име Скупштине општине Будва, секретар Вукапин Марковић.

Након занимљивих сусрета

Приморске новине

Основач листа Скупштине општине Будва
Издавач листа Јавно предузеће „Информативни центар“
Будва.

Директор Рајко Куљача
ВД главни и одговорни уредник Васо М. Станишић

Штампа Новинско јавно предузеће „Побједа“ Подгорица
Адреса: Приморске новине поштанска фах 14 85310 Будва
Телефони 086/51-487, 52-025 и 52-024, телекс 52-024
Број жирос-рачуна 50710-603-5-2853 код СПП Будва
Годишња претплата 10 динара

сам титулу Југославије у базену и сада као тренер Будванске ривијере. Која је драка? Тешко је одговорити — осјећања су различита. Играчу је, сигуран сам, лакше. Како даље? Милановић, Шоштар и Рађеновић су отишли.

— Потпуно заслужено смо освојили титулу. Имали смо само један кикс у сусрету са Бечејом и тај пораз нас је на крају у првенству стајао првог места. Али, ето, играли смо у „плеј-офу“ и постали шампиони. Из Будве од-

— Тешко је сједети на клу-

— Радово се титули и љекар
Будванске ривијере, др
Живадин Петровић.

■ С.Грговић